

ZARZĄD GMINY I MIASTA
STAWISKI

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

GMINY I MIASTA STAWISKI

Kierunki

**Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 185/XXXVIII/02
Rady Miejskiej w Stawiskach
z dnia 11 czerwca 2002 r.**

ZESPÓŁ AUTORSKI

Główny projektant:

mgr inż. arch. Alicja Mieszkowska – upr. urb. nr 242/88

Projektanci:

Struktura funkcjonalno – przestrzenna, i koordynacja:

mgr inż. arch. Elżbieta Jabłońska – upr. urb. nr 1134/90

Środowisko przyrodnicze, turystyka:

mgr Ryszard Serwatka

Środowisko kulturowe:

mgr inż. arch. Elżbieta Jabłońska

Infrastruktura społeczna:

inż. Maria Piątkowska

Rolnictwo:

mgr inż. Józefa Borowska

Komunikacja:

mgr inż. Jerzy Przybyłowicz

Zaopatrzenie w wodę, odprowadzenie ścieków, ciepło, gaz:

mgr inż. Hanna Konarzewska

Elektroenergetyka:

inż. Krystyna Fronczek

Grafika komputerowa:

tech. Jadwiga Ptaszyńska

tech. Zbigniew Bargielski

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU	9
1.1. Mierniki rozwoju miasta i gminy	9
1.2. Uwarunkowania wspierające rozwój miasta i gminy	10
1.3. Uwarunkowania hamujące rozwój miasta i gminy	12
1.4. Podstawowe problemy do rozwiązania	12
2. CELE ROZWOJU	14
2.1. Cel nadrzędny – strategiczny	14
2.2. Cele szczegółowe	15
2.2.1. Ekologiczne cele rozwoju	15
2.2.2. Społeczne cele rozwoju	15
2.2.3. Gospodarcze cele rozwoju	16
2.2.4. Cele ekonomiczne	17
2.2.5. Cele rozwoju komunikacji	17
2.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	18
3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	18
3.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna	18
3.3.1. Jednostka miejska M - miasto Stawiski	19
3.3.2. Jednostka rolnicza - R	19
3.2. Kierunki rozwoju osadnictwa	20
3.2.1. Tendencje demograficzne	21
3.2.2. System osadniczy	21
3.3. Kierunki i zadania w zakresie ochrony, kształtowania i zagospodarowania środowiska przyrodniczego	23
3.3.1. Szczególne formy ochrony przyrody	23
3.3.2. Sieć dolin rzecznych	25
3.3.3. Lasy	26

3.3.4. Zieleń urządzona	26
3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	27
3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego	27
3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami	28
3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym promieniowaniem	29
3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi	29
3.3.10. Gospodarka odpadami	30
3.4. Kierunki ochrony przestrzeni kulturowej	30
3.4.1. Obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej	30
3.4.2. Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej	37
3.5. Kierunki rozwoju obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę	40
3.5.1. Kierunki rozwoju na obszarze jednostki M- miejskiej	41
3.5.2. Kierunki rozwoju na obszarze jednostki R - rolniczej	46
3.6. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	48
3.6.1. Edukacja	48
3.6.2. Ochrona zdrowia	50
3.6.3. Opieka socjalna	50
3.6.4. Usługi kultury	51
3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek	51
3.6.6. Mieszkalnictwo	52
3.7. Kierunki rozwoju sfery gospodarczej	52
3.7.1. Rolnictwo	52
3.7.2. Gospodarka leśna	54
3.7.3. Działalność produkcyjno-usługowa	55
3.7.4. Turystyka	55
3.8. Kierunki rozwoju komunikacji	56
3.8.1. Komunikacja drogowa	56
3.8.2. Komunikacja kolejowa	60
3.8.3. Transport ciężki i tranzyt	61
3.8.4. Ścieżki rowerowe	61
3.9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	61
3.9.1. Zaopatrzenie w wodę	61
3.9.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	62

3.9.3. Zaopatrzenie w gaz	64
3.9.4. Zaopatrzenie w ciepło	64
3.9.5. Elektroenergetyka	65
3.9.6. Telekomunikacja	66
3.10. Ochrona przeciwpożarowa i obrona cywilna	66
4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ	67
4.1 Obszary, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe	67
4.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy	68
4.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta	68
5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH	69
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	71

ZALĄCZNIKI GRAFICZNE:

- 1. NR 2 KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
STAWISKI W SKALI 1: 25 000**
- 2. NR 3 KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA
STAWISKI W SKALI 1: 5 000**
- 3. NR 4 KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ MIASTA STAWISKI
W SKALI 1: 5 000**

WSTĘP

Podstawę prawną opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Stawiski stanowią:

- ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139, Dz. U. Nr 41, poz. 412),
- uchwała Nr 139/XXXIII/98 Rady Miejskiej w Stawiskach z dnia 19 lutego 1998 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Stawiski,
- umowa o dzieło Nr 9/99 z dnia 25 kwietnia 1999 roku.

Przedmiotem opracowania studium jest miasto i gmina Stawiski w granicach administracyjnych.

Zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej.

W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W studium określa się w szczególności:

- obszary objęte lub wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- lokalne wartości zasobów środowiska przyrodniczego i zagrożenia środowiskowe,
- obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
- obszary zabudowane, ze wskazaniem, w miarę potrzeby, terenów wymagających przekształceń lub rehabilitacji,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę, ze wskazaniem, w miarę potrzeby obszarów przewidzianych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej,
- obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikające z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,

- kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym obszary, na których będą stosowane indywidualne i grupowe systemy oczyszczania ścieków, a także tereny niezbędne do wytyczania ścieżek rowerowych,
- obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania,
- obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających ze strategii rozwoju województwa zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Części składowe opracowania:

Część I – Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne miasta i gminy (diagnoza)

Część II - Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy – część uchwalana

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zbudowano na podstawie danych diagnostycznych zawartych w części I. Niniejsze studium stanowi podstawę długookresowej polityki przestrzennej i jako jedyny ustawowo dokument planistyczny dotyczy obszaru całej gminy.

Opracowanie zawiera:

- Tekst „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” – załącznik nr 1,
- Rysunek „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiski” w skali 1:25 000 – załącznik nr 2,
- Rysunek „Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta Stawiski” w skali 1:10 000 – załącznik nr 3,
- Rysunek „Kierunki polityki planistycznej miasta Stawiski” w skali 1:10 000 – załącznik nr 4.

1. PODSTAWOWE CZYNNIKI ROZWOJU

1.1 MIERNIKI ROZWOJU MIASTA I GMINY

Lp	Wyszczególnienie	jednostka miary	miasto i gmina Stawiski	powiat kolneń- ski	woje- wództwo podlaskie
1.	Gęstość zaludnie- nia	osób/km ²	41	44	61
2.	Ruch naturalny ludności	małżeństwa/1000 ludności	6,4	6,1	5,4
		urodzenia/1000 ludności	13,1	12,6	10,1
		przyrost naturalny/1000 ludności	0,6	2,6	0,0
3.	Zasoby mieszka- niowe	liczba osób w 1 mieszkaniu	3,62	3,9	3,15
		liczba osób na izbę	0,96	1,04	0,85
		pow. użytkowa 1 mieszkania (m ²)	74,0	71,1	64,6
		pow. użytkowa na 1 osobę w m ²	20,4	18,2	20,5
4.	Czytelnictwo	wypożyczenia na 1 czytelnika	13,8	22,7	20,8
5.	Szkoły podsta- wowe	liczba uczniów na pom. do nauczania	10,2	14,9	18,4
		liczba uczniów na szkołę	81,4	133,7	197
		liczba uczniów na 1 nauczyciela	10,6	12,5	13,7
6.	Gospodarka	podmioty gospodarki na 1000 ludności	38,6	41,2	65,4
7.	Rynek pracy	pracujący w gosp.narod na 1000 ludności	66,2	99,3	180,4
		bezrobotni na 1000 ludności	67,0	83,3	59,5
8.	Struktura użyt- ków gruntowych użytki rolne, w tym	%			
			74,9	73,2	59,5
		grunty orne	81,1	68,8	66,2
		sady	0,3	0,3	0,4
		łąki trwałe	5,4	17,0	20,4
		pastwiska trwałe	13,2	13,8	13,0
		las i grunty zadrzewione	19,5	20,6	29,5
		pozostałe	5,6	6,2	11,0
9.	Klasyfikacja gleb użytków rolnych	%			
		klasa II	0,0	0,0	0,0
		klasa III	3,9	2,8	6,6
		klasa IV	36,2	29,7	45,0
		klasa V	38,1	33,4	29,6
		klasa VI i VI	21,8	34,1	18,8

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA I GMINY STAWISKI - KIERUNKI**

10.	Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	punkty ogólny jakość i przydatność gleb agroklimat rzeźba terenu warunki wodne	50,8 37,5 7,8 3,4 2,1	49,6 35,7 8,1 3,7 2,1	55,0 41,0 7,5 3,7 2,8
11.	Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych	punkty użytki rolne grunty orne użytki zielone	54,6 35,4 60,1	53,6 33,9 56,7	59,4 56,4 62,9
12.	Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych	% 1-2 ha 2-5 ha 5-10 ha 10-15 ha powyżej 15 ha	3,5 9,7 23,0 29,7 34,1	4,4 9,2 24,8 29,6 32,0	8,8 16,1 29,5 23,6 22,0
13.	Ludność zamieszkała w gospodarstwach rolnych wg wieku	% przedprodukcyjnym produkcyjnym poprodukcyjnym nieprodukcyjnych/100 osób w wieku produkcyjnym	28,7 53,3 18,0 87,4	30,0 53,0 17,0 89,1	26,6 53,1 20,3 88,3
14.	Stopień zwodociągowania*	% - ilość wsi objęta siecią wodociagową	53	30	71,0
15.	Stopień skanalizowania*	% - ilość wsi objęta siecią kanalizacyjną	0	2	3,1
16.	Stopień gazyfikacji*	% - ilość wsi objęta siecią gazową	0	0	2,9

*- dotyczy terenów wiejskich

1.2 UWARUNKOWANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ MIASTA I GMINY

Wśród czynników wspierających rozwój miasta i gminy wymienić należy:

- funkcja miasta jako ośrodka o znaczeniu lokalnym,
- korzystne położenie gminy:
 - atrakcyjność położenia w środowisku przyrodniczym (obszar "Zielonych Płuc Polski"),

- położenie przy drodze krajowej nr 61 o dużym natężeniu ruchu tranzytowego krajowego i międzynarodowego oraz turystycznego w kierunku Pojezierza Augustowskiego i Suwalskiego,
- walory środowiska przyrodniczego (rezerwat "Dzierzbia") i kulturowego (budownictwo i tradycje ludowe) sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej,
- występowanie perspektywicznych i udokumentowanych złóż kruszyw naturalnych o znaczeniu lokalnym, umożliwiających rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- dobra jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej głównie w północnej i wschodniej części gminy,
- występowanie dobrej jakości użytków zielonych w obrębie zmeliorowanych dolin rzecznych, umożliwiających rozwój intensywnej hodowli bydła,
- korzystna struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych. średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 16,0 ha (14,0 ha ur),
- duży udział gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha w liczbie gospodarstw ogółem ponad 70%,
- wyższa od przeciętnej towarowość gospodarstw rolnych,
- dobre warunki aerosanitarne przy braku większych źródeł emisji do powietrza atmosferycznego (podwyższone stężenia pyłów i gazów pojawiają się okresowo w sezonie grzewczym i w sąsiedztwie głównych dróg),
- korzystne warunki dla rozwoju wypoczynku i rekreacji, szczególnie w sąsiedztwie zalewu w Stawiskach oraz agroturystyki,
- rezerwy siły roboczej,
- korzystne warunki infrastruktury technicznej w mieście,
- korzystne warunki mieszkaniowe charakteryzujące się dużą powierzchnią użytkową mieszkania na osobę i małą ilością osób w mieszkaniu,
- korzystne warunki do rozwoju usług transportowych,
- korzystne warunki do rozwoju usług z zakresu obsługi podróżnych (ruch turystyczny),
- nadwyżka siły roboczej,
- występowanie obiektów przydatnych pod działalność produkcyjno - usługową,
- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa na obszarze miasta,
- funkcjonowanie oczyszczalni ścieków z rezerwą przepustowości, możliwością przyjęcia 100% ścieków,
- dobrze rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej na terenie miasta.

1.3 UWARUNKOWANIA HAMUJĄCE ROZWÓJ MIASTA I GMINY

Wśród czynników ograniczających rozwój miasta i gminy wymienić należy:

- słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na znacznej powierzchni zachodniej części obszaru gminy,
- spadek opłacalności produkcji rolnej,
- trudności ze zbytem produktów rolnych,
- położenie przy drodze krajowej nr 61 - droga przecina miasto na dwie części, kolizje ruchu lokalnego z ruchem tranzytowym, brak obwodnicy,
- brak pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zakładów pracy zapewniających zatrudnienie dla ludności pozarolniczej,
- brak zasobów gruntów miejskich, w tym pod znaczące inwestycje dla potencjalnych inwestorów,
- nierozwiązana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich,
- konieczność organizacji systemu zbiórki, selekcji i transportu odpadów stałych,
- występowanie zdegradowanych terenów poeksploatacyjnych kruszywa naturalnego,
- duże rozmiary bezrobocia, szczególnie wśród absolwentów i ludzi młodych w przedziale wiekowym 18 – 34 lata,
- niekorzystna sytuacja wiekowa charakteryzująca się dużym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym oraz małym udziałem ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym,
- brak sieci wodociągowej w 19 wsiach w gminie,
- brak rozwiązywanej gospodarki ściekowej na terenie gminy,
- duże braki sieci kanalizacji deszczowej,
- brak możliwości zaopatrzenia w gaz przewodowy,
- konieczność modernizacji i remontów istniejących linii,
- konieczność zachowania stref ochronnych od istniejących linii napowietrznych 110 kv oraz wiązek linii 15 kv (zwłaszcza wyjść liniowych w okolicach GPZ).

1.4 PODSTAWOWE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA

1.4.1 Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej

Rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej stanowi bardzo ważki problem społeczno-gospodarczego i przestrzennego rozwoju miasta i gminy. Realizacja systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków z jednej strony wpłynie na podniesienie warun-

ków życia ludności, a z drugiej na poprawę stanu sanitarnego i wzrost konkurencyjności środowiska przyrodniczego poprzez jednoczesną likwidację licznych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych. Jakość przestrzeni przyrodniczej stanowi bowiem podstawę dla rozwoju funkcji rolniczej i rekreacyjno-wypoczynkowej w obszarze doliny Dzierżbi oraz w Stawiskach w rejonie zalewu.

1.4.2 Bezrobocie

Bezrobocie stanowi jedną z najważniejszych barier rozwoju i najgroźniejszych zjawisk destabilizujących gospodarkę gminy. W kategoriach społecznych bezrobocie niesie za sobą zagrożenia socjalne w postaci pojawiania się zjawisk patologicznych i kryminogennych.

Niski poziom wykształcenia rolników, brak stabilnej opłacalnej produkcji rolnej ograniczają aktywność zawodową i społeczną oraz podejmowanie inicjatyw gospodarczych na terenach wsi. Brak pozarolniczych miejsc pracy i alternatywnych źródeł utrzymania, przy ogólnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych kraju, potęguje proces narastania bezrobocia rejestrowanego i utajonego.

Dążenie do łagodzenia skutków bezrobocia poprzez stwarzanie szans na zagospodarowanie zasobów ludzkich w wyniku przekwalifikowania, stymulowania rozwoju małych firm, wsparcie finansowo-instytucjonalne itp. będzie jednym z najważniejszych działań na rzecz rozwoju miasta Stawiski i okolic.

1.4.3. Niski poziom warunków życia ludności

Miasto i gmina Stawiski należy do obszarów województwa podlaskiego o relatywnie niskim poziomie i warunkach życia ludności przejawiających się słabym stopniem wyposażenia osadnictwa wiejskiego w podstawowe elementy infrastruktury technicznej i społecznej. Wyrównywanie istniejących dysproporcji w relacjach wieś-miasto i województwo podlaskie-kraj warunkować będzie dalszy rozwój społeczno-gospodarczy obszaru gminy.

1.4.4. Rolnictwo

Analiza sytuacji na obszarach wiejskich i w rolnictwie, wskazuje najważniejsze problemy dotyczące również struktur lokalnych, które należy rozwiązać w celu poprawy sytuacji rolników oraz w związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Część problemów wynika z historycznych uwarunkowań, a część z wdrożenia gospodarki rynkowej. Podstawowe z nich to:

- niedostosowanie wielkości i jakości produkcji do wymogów odbiorców oraz powiązań pomiędzy jednostkami skupowymi, przetwórstwem i producentem surowców rolnych w całym sektorze rolno-spożywczym,
- brak środków finansowych na wsparcie rolnictwa i obszarów wiejskich,
- niedoinwestowanie większości gospodarstw rolnych i niski poziom dochodów rolników ograniczający popyt na towary i usługi pozarolnicze,
- problemy wynikające z niewłaściwej polityki rolnej Państwa dotyczą przede wszystkim trudności ze zbytem produktów rolnych, nieopłacalności produkcji rolnej oraz niekorzystne warunki kredytowe,
- ograniczone wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego na rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.

2. CELE ROZWOJU

Cele rozwoju gminy jak i kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego sformułowane zostały w wyniku wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w pierwszej części opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Stawiski” - Diagnoza, tom I i II.

Biorąc za podstawę rozpoznane w trakcie sporządzania studium uwarunkowania rozwoju wynikające z:

- dotychczasowego zagospodarowania i uzbrojenia obszaru miasta i gminy,
- dotychczasowego przeznaczenia terenów i wniosków w sprawie zmiany przeznaczenia,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- określono cel nadrzędny i cele szczegółowe w podziale na grupy problemowe: przyrodnicze, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne i infrastrukturalne.

2.1 CEL NADRZĘDNY - STRATEGICZNY

Głównym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Stawiski jest:

osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju struktury przestrzennej miasta i wsi, zapewniającego poprawę jakości życia mieszkańców poprzez sukcesywny wzrost jakości zamieszkania, pracy, obsługi i wypoczynku przy zachowaniu właściwych relacji między strategicznymi celami szczegółowymi.

2.2 CELE SZCZEGÓŁOWE

Rozwinięciem celu nadrzędnego będzie tworzenie warunków do realizacji następujących grup celów szczegółowych:

2.2.1 Ekologiczne cele rozwoju

wyrażające się w ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego poprzez:

- ochronę funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu obszarów naturalnych powiązań przyrodniczych doliny rzek Skroda i Dzierzbi, obejmujących aktywne biologicznie ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, wpływających na utrzymanie równowagi w całym środowisku przyrodniczym gminy i jej sąsiedztwa,
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności miasta i wsi w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji,
- zmniejszenie negatywnych skutków tranzytowego ruchu samochodowego (droga krajowa nr 61) ponadnormatywnych zanieczyszczeń powietrza i poziomu emisji hałasu, niszczenie budynków mieszkalnych o wartościach kulturowych położonych w układzie historycznym miasta,
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ich ściekami, środkami ochrony roślin i ubocznymi skutkami nawożenia,
- zwiększenie zasobów i dyspozycyjności wód powierzchniowych,
- likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością gospodarczą,
- racjonalne wykorzystanie przyrodniczych walorów w gospodarczym rozwoju gminy, w tym dla rekreacji i wypoczynku,
- podjęcie działań w celu podniesienia poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców.

2.2.2 Społeczne cele rozwoju

- łagodzenie skutków transformacji społecznej, a zwłaszcza bezrobocia,

- zapewnienie rozwoju usług kultury, rekreacji i sportu,
- rozwój i podnoszenie standardów technicznych i cywilizacyjnych budownictwa mieszkaniowego i usługowego,
- stworzenie warunków do optymalnego wykorzystania istniejących zasobów mieszkaniowych w mieście i gminie oraz równoległe tworzenie przesłanek do systematycznego rozwoju substancji mieszkaniowej poprzez:
 - utrzymanie ulg ustalonych zasad preferencyjnej sprzedaży mieszkań komunalnych,
 - przygotowanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne,
 - zakończenie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej w mieście,
 - uruchomienie budownictwa mieszkaniowego na podnajem (TBS) samodzielnie lub wspólnie ze spółdzielnią,
- tworzenie warunków do aktywnej działalności społeczno-kulturalnej mieszkańców Stawisk, w tym kultywowanie tradycji ludowych,
- promocja zdrowego stylu życia i podnoszenie świadomości ekologicznej ludności,
- tworzenie warunków dla rozwoju oświaty i podnoszenia poziomu wykształcenia oraz zaspokajania potrzeb kulturalnych ludności,
- promocja walorów przyrodniczo-kulturowych miasta i gminy poprzez organizację festynów i innych imprez kulturalnych,
- rozwój opieki zdrowotnej i socjalnej oraz przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom,
- hamowanie procesu degradacji oraz racjonalne wykorzystanie obiektów zabytkowych;

2.2.3 Gospodarcze cele rozwoju

- wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- dostosowanie kierunków i intensywności produkcji rolnej do uwarunkowań przyrodniczych i ekonomicznych,
- dostosowanie zabudowy zagrodowej do nowoczesnych wymagań gospodarki rolnej, w tym poprawa stanu technicznego obiektów inwentarskich i gospodarczych,
- poprawa struktury obszarowej i zwiększanie produktywności gospodarstw rolnych,

- efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku produkcyjno-usługowego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych,
- rozwój przemysłu rolno-spożywczego wykorzystującego miejscowe plody rolne i zasoby ludzkie,
- rozwój gospodarki leśnej i zwiększanie lesistości gminy,
- stwarzanie nowych miejsc pracy poza rolnictwem poprzez wielofunkcyjny rozwój wsi,
- rozwój usług na rzecz rolnictwa,
- rozwijanie alternatywnych źródeł dochodów rolników poprzez rozwój agroturystyki,
- pozyskanie inwestorów tworzących miejsca pracy oraz zapewnienie wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- rozwój rekreacyjno - wypoczynkowej funkcji miasta w oparciu o walory przyrodnicze i zalew.

2.2.4 Cele ekonomiczne

wyrażające się w kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny, wielostronny rozwój miasta:

- prywatyzację zakładu komunalnego,
- pozyskiwanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy przy wykorzystaniu położenia miasta na trasie Warszawa - rynki Europy północnej i wschodniej poprzez skuteczną promocję miasta i gminy, przygotowanie ofert lokalizacyjnych oraz odpowiedni system ulg i preferencji,
- zapewnienie maksymalnego wsparcia dla tworzenia i rozwoju średnich i małych przedsiębiorstw.

2.2.5 Cele rozwoju komunikacji

- eliminacja ciężkiego ruchu tranzytowego międzynarodowego z centralnej części miasta,
- tworzenie warunków do realizacji obwodnicy,
- podnoszenie stanu technicznego i standardu wyposażenia dróg w urządzenia komunikacji, zwłaszcza przy drogach krajowej i powiatowych,
- minimalizacja kolizji i poprawa bezpieczeństwa ruchu samochodowego oraz pieszego w mieście,
- poprawa dostępności do środków komunikacji zbiorowej,

- wprowadzanie ruchu rowerowego jako alternatywy dla ruchu samochodowego oraz tworzenie warunków do powstania ścieżek rowerowych, zwłaszcza na terenach turystyczno-wypoczynkowych.

2.2.5 Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- podnoszenie standardu życia mieszkańców poprzez rozwój systemów infrastruktury technicznej przyjaznej środowisku,
- sprawne i niezawodne funkcjonowanie wszystkich systemów infrastruktury technicznej zapewniających zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- zapewnienie zaopatrzenia wsi w wodę i sukcesywne rozwiązywanie problemu gospodarki ściekowej,
- rozwiązanie problemu zbiórki, selekcji, transportu i składowania odpadów stałych w gminie,
- dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długookresowego rozwoju gminy oraz stwarzanie warunków do sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- stworzenie warunków do doprowadzenia gazu przewodowego na teren miasta i gminy oraz wymiany uciążliwych dla środowiska nośników energii na proekologiczne,
- rozwój nowoczesnych systemów ogrzewania w celu poprawy efektywności ich funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska,
- rozwój nowoczesnych technik łączności, w tym modernizacja sieci telefonicznej oraz wdrażanie systemu internetowego.

3. KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

3.1. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

Gmina Stawiski pod względem strukturalnym stanowi jednorodny obszar o funkcji rolniczej i średniej jakości przestrzeni produkcyjnej. Położona jest na obszarze funkcjonalnym "Zielone Płuca Polski" oraz posiada walory przyrodnicze - rezerwat "Dzierzbia", krajobrazowe (urozmaicona rzeźba terenu) i kulturowe.

Przez obszar gminy przebiega trasa komunikacyjna o znaczeniu krajowym - droga krajowa nr 61 relacji Łomża - Stawiski - Augustów, która przecina gminę na dwie części

wschodnią i zachodnią. Obszary te charakteryzują się podobną jakością przestrzeni produkcyjnej, nieco korzystniejsza występuje we wschodniej części.

Z uwagi na jednorodność struktury funkcjonalno przestrzennej, powyższe uwarunkowania oraz istniejące zagospodarowanie na obszarze gminy wydzielono następujące jednostki strukturalne:

- **M - Jednostka miejska - miasto Stawiski** - obejmuje zainwestowaną część obszaru miasta oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zainwestowania;
- **R - Jednostka rolnicza** - obejmuje obszar gminy z wyłączeniem zainwestowania miejskiego z podziałem na:
 - R a** - jednostkę rolniczą wschodnią - położoną po prawej stronie drogi krajowej,
 - R b** - jednostkę rolniczą zachodnią - położoną po lewej stronie drogi krajowej.

3.1.1 Jednostka miejska - miasto Stawiski - M

Obejmuje zainwestowaną obszar miasta oraz tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zainwestowania.

Stawiski stanowią zurbanizowaną jednostkę, w strukturze której występuje różnorodność funkcji: usługowej, produkcyjnej i mieszkaniowej. Jest to gminny ośrodek obsługi dla ludności z obszaru całej gminy.

Główne kierunki rozwoju miasta Stawiski:

- ochrona i właściwe wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego,
- wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym,
- rozwój funkcji usługowo-produkcyjnej,
- rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej,
- rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej.

3.1.2 Jednostka rolnicza - R

R a - wschodnia

Obejmuje wschodnią część gminy położoną po prawej stronie drogi krajowej. W jednostce dominuje gospodarka rolna. Obszar charakteryzuje się dobrą jakością przestrzeni produkcyjnej. W południowej części jednostki występują tereny leśne. Na terenie jednostki prowadzona jest również produkcja zwierzęca, głównie we wsiach Mieczki, Sokoły i Cedry.

Sieć osadnicza jest równomierna pod względem rozmieszczenia, dysproporcje występują w wielkości jednostek zarówno w zainwestowaniu jak i liczbie ludności.

Największymi wsiami są: Jurzec Włościański, Sokoły, Romany, Rostki, Cedry i Jurzec Szlachecki.

R b - zachodnia

Obejmuje zachodnią część gminy położoną po lewej stronie drogi krajowej. W jednostce tej również dominuje gospodarka rolna. Obszar charakteryzuje się dostatecznie dobrą jakością przestrzeni produkcyjnej. W środkowej i zachodniej części jednostki występuje znaczny udział terenów leśnych. Na terenie jednostki prowadzona jest ponadto produkcja zwierzęca, głównie we wsiach Karwowo i Budziski.

W północnej i środkowej części obszaru występują znaczące walory przyrodnicze i krajobrazowe - rezerwat przyrody "Dzierzbia", kompleksy leśne o walorach turystycznych, doliny rzeczne.

Jednostka wyróżnia się walorami krajobrazu naturalnego - wzniesienia i doliny rzeczne, malownicze zbocza, duża lesistość, bogactwo roślinności oraz zabudowa wkomponowana w naturalne środowisko w tym we wsiach Dzierzbia i Poryte o wartościach kulturowych.

Sieć osadnicza jest równomierna pod względem rozmieszczenia, dysproporcje występują w wielkości jednostek zarówno w zainwestowaniu jak i liczbie ludności. Największe wsie położone w jednostce to: Dzierzbia, Poryte, Budy Stawiskie, Barzykowo i Karwowo.

Główne kierunki rozwoju jednostki rolniczej:

- rozwój rolnictwa poprzez dalszy rozwój wiodących kierunków produkcji rolnej,
- rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
- rozwój funkcji usługowych w ośrodkach wspomagających Poryte, Dzierzbia, Karwowo, Romany, Jurzec Szlachecki i Włościański,
- umiarkowany rozwój funkcji pozarolniczych,
- rozwój agroturystyki jako funkcji wspomagającej, głównie w części B-zachodniej,
- ochrona walorów krajobrazu naturalnego (przyroda, przestrzeń, zabudowa),
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozwój rolnictwa ekologicznego,
- poprawa funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

3.2. KIERUNKI ROZWOJU OSADNICTWA

3.2.1. Tendencje demograficzne

Na podstawie analiz przeprowadzonych na etapie diagnozy ustalono, że czynniki charakteryzujące rozwój demograficzny występujące w mieście Stawiski są korzystniejsze niż na terenach wiejskich gminy.

Dotychczasowe tendencje rozwoju demograficznego miasta:

- utrzymująca się na jednakowym poziomie liczba urodzeń,
- jednakowy poziom przyrostu naturalnego,
- ujemne saldo migracji.

Dotychczasowe tendencje rozwoju demograficznego terenów wiejskich gminy:

- znaczny spadek liczby urodzeń,
- malejący przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji.

Przy zachowaniu dotychczasowych tendencji rozwoju demograficznego w okresie najbliższych lat nie przewiduje się znacznych zmian w zaludnieniu. Przewiduje się, że liczba mieszkańców do roku 2010 w mieście wzrośnie do wielkości około 2600 osób, zaś liczba mieszkańców terenów wiejskich gminy ulegnie dalszemu spadkowi do wielkości około 3400 osób.

Aby ograniczyć niekorzystne czynniki rozwoju demograficznego, należy dążyć do zahamowania procesu odpływu ludności z gminy poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- tworzenie zachęt do powrotu studiującej młodzieży,
- wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego,
- poprawę dostępności do usług.

3.2.2. System osadniczy

Sieć osadnicza gminy jest równomiernie rozmieszczona. System osadniczy gminy tworzy 35 jednostek osadniczych, w tym miasto Stawiski.

Głównym ośrodkiem jest miasto Stawiski- siedziba gminy, obecnie w systemie osadniczym województwa podlaskiego ośrodek o znaczeniu lokalnym.

Ośrodkami wspomagającymi miasto Stawiski w zakresie obsługi ludności wiejskiej są wsie o największej liczbie ludności i koncentracji usług z zakresu obsługi ludności oraz usług na rzecz rolnictwa:

w części A-wschodniej jednostki rolniczej: Romany i zespół wsi Jurzec,

w części B-zachodniej jednostki rolniczej: Dzierzbia, zespół wsi Poryte i Karwowo.

Znaczącą rolę w strukturze osadniczej gminy za względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe posiada wieś Dzierzbia położona w sąsiedztwie rezerwatu przyrody.

Kierunki rozwoju sieci osadniczej:

- ☐ **Wielofunkcyjny rozwój ośrodka miejskiego Stawiski poprzez:**
 - wzmocnienie funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym,
 - utrzymanie i dalszy rozwój usług z zakresu wypoczynku i rekreacji w oparciu o walory krajobrazowe i zalew,
 - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej,
 - rozwój funkcji usługowo - produkcyjnych,
 - rozwój usług z zakresu obsługi rolnictwa,
 - rozwój różnych form opieki społecznej,
 - rozwój usług z zakresu obsługi komunikacji samochodowej.

- ☐ **Utrzymanie i dalszy rozwój wsi Romany i zespołu wsi Jurzec (w części A- wschodniej jednostki rolniczej) oraz Dzierzbia, zespołu wsi Poryte i Karwowo jako ośrodków wspomagających poprzez:**
 - rozwój i poprawę funkcjonowania placówek usługowych,
 - rozwój usług na rzecz rolnictwa,
 - rozwój funkcji produkcyjno - usługowej,
 - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

- ☐ **Rozwój agroturystyki głównie we wsiach Dzierzbia, Budziski i Poryte poprzez:**
 - rozwój usług z zakresu obsługi ruchu turystycznego,
 - przekształcanie istniejących gospodarstw rolnych w agroturystyczne,
 - rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

- ☐ **Wielofunkcyjny rozwój pozostałych wsi poprzez:**
 - rozwój rolnictwa,
 - utrzymanie i rozwój placówek usługowych,
 - utrzymanie i rozwój usług na rzecz obsługi rolnictwa,

- rozwój funkcji pozarolniczych,
- rozwój i poprawę funkcjonowania zabudowy zagrodowej.

□ Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi ośrodkami systemu osadniczego poprzez:

- modernizację sieci drogowej,
- poprawę funkcjonowania komunikacji zbiorowej,
- rozbudowę systemów łączności,
- kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych społecznie akceptowanych i efektywnych ekonomicznie pomiędzy poszczególnymi ośrodkami.

3.3 KIERUNKI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY, KSZTAŁTOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego gminy – ochronę i wzbogacanie walorów przyrodniczych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie w rozwoju gminy, przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

3.3.1. Szczególne formy ochrony przyrody

Rezerwaty przyrody

Rezerwat **UROCZYSKO DZIERZBIA** - powołany rozporządzeniem nr 8/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 30.03.2001 roku (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego nr 8, poz. 148), leży na terenie lasów państwowych Nadleśnictwa Łomża, 2,5 km na zachód od Stawisk. Zajmuje powierzchnię 71,80 ha. Obejmuje doliny strumienia płynącego głęboko wciętą doliną.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie w stanie naturalnym typowo wykształconych torfowisk lasów łęgowych i olsów, stanowiących istotną wartość ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Stawiski występują dwa drzewa i jeden głaz narzutowy uznane za pomniki przyrody, są to:

- kasztanowiec zwyczajny o obwodzie 225 cm i wysokości 18 m w miejscowości Sokoły,

- lipa drobnolistna, obwodzie 330 cm i wysokości 19 m rosnąca na terenie byłej Stacji Hodowli Roślin w Stawiskach,
- głaz narzutowy o obwodzie 11,25 m, długości 4,5 m, szerokości 3,00 i wysokości 1,50 m zlokalizowany w miejscowości Poryte.

Są to elementy ochrony indywidualnej w systemie przyrodniczym gminy w stosunku do których obowiązuje zakaz:

- wycinanie, niszczenie lub uszkodzanie drzew,
- zrywanie pączków, kwiatów liści oraz pozyskiwanie nasion,
- zanieczyszczanie terenu, wzniecanie ognia w pobliżu pomnika przyrody,
- umieszczanie tablic, napisów i innych znaków za wyjątkiem związanych z ochroną pomnika,
- wykonywanie innych czynności mogących zniszczyć pomnik przyrody.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne zaliczane do drobno przestrzennych elementów przyrodniczych, stanowiące istotny element przyrodniczej struktury gminy. Ochrona ich stanowi ważny element całego systemu ochrony rodzimej przyrody. Rozporządzeniem Wojewody Łomżyńskiego Nr 11 z dnia 4 grudnia 1996 roku na obszarze gminy Kolno utworzone zostały następujące użytki ekologiczne:

L.p.	Polożenie		Powierzchnia (ha)	Opis obiektu
	Oddział	Leśnictwo		
1	67	<u>Stawiski</u>	0,30	Bagno „Źródło”
2	43	Dzierzbia	1,87	Bagno „Niecka”

Na obszarze użytków (wg wymienionego rozporządzenia) zabrania się:

- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzania drzew i innych roślin,
- zbioru wszystkich dziko rosnących roślin,
- niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód i gleby oraz powietrza,
- wydobywania torfu i innych kopalin,
- niszczenia gleby oraz zmiany sposobu jej użytkowania,

- palenia ognisk,
- zmiany stosunków wodnych.

Lasy ochronne

Na obszarze gminy Stawiski występuje około 80,0 ha lasów ochronnych (*decyzja Ministra Środowiska z dnia 28 lipca 2000 roku w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa będących w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwo Łomża*). Wszystkie one należą do grupy lasów wodochronnych i administrowane są przez nadleśnictwo Łomża. Położone są wzdłuż cieków wodnych i stanowią ciągi hydrologiczne leśnych siedlisk wilgotnych. Chronią zasoby wodne. W lasach tych należy ograniczać pozyskanie drewna oraz formy ich udostępniania.

3.3.2. Sieć dolin rzecznych

Doliny rzek: Skrody, Dzierzbi, Jury, Matlaka i Penzy, jak również doliny pozostałych cieków bezimiennych oraz obniżenia terenowe (uzupełnione lasami) – elementy drobno przestrzenne systemu, stanowiące ciągi przyrodnicze o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:

- zachowanie dotychczasowych funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją.

Realizacja w/w kierunków zagospodarowania wymagać będzie w szczególności:

- utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej, z zachowaniem lokalnych skupisk wysokiej zieleni łąkowej, wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
- ustalenie zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych,
- ustalenie zakazu eksploatacji złóż torfów zalegających w dolinach i obniżeniach terenu,
- jak również wprowadzenia zakazu:
 - odprowadzania nie oczyszczonych ścieków,
 - realizacji w ich obrębie obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu paliw, olejów i smarów,
 - budowy stacji paliw,
 - lokalizacji składowisk odpadów stałych i wylewisk płynnych.

3.3.3. Lasy

Występują w znacznym rozproszeniu na obszarze gminy – elementy drobno przestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach: ekologicznej, gospodarczej i krajobrazowej.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest:

- zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego,
- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniając zasadę powszechnej ochrony, utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planach funkcji i form użytkowania,
- udostępniania i częściowego przystosowywania kompleksów leśnych do lokalnych potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonanie rekultywacji i zagospodarowania wyrobisk poeksploatacyjnych,
- powiększanie powierzchni leśnych, zalesiając grunty nieprzydatne w produkcji rolnej,
- jak również wprowadzenia zakazu:
 - przeznaczania powierzchni na cele nieleśne,
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznych wylesień,
 - wykonywanie melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych,
 - lokalizacji składowisk odpadów przemysłowych i komunalnych.

3.3.4. Zieleni urządzona

Zieleni parków podworskich, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, itp. – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy o znaczeniu lokalnym.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania jest ochrona powierzchni istniejących form zieleni urządzonej przed likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

Realizacji ochrony istniejącej zieleni urządzonej wymagać będzie w szczególności:

- zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu,
- doboru odpowiednich, do warunków siedliskowych i układów przestrzennych, gatunków zieleni,
- zachowania funkcji zieleni cmentarnej i parków podworskich, łącznie z ich układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym.

3.3.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zakłada się:

- uzyskanie i utrzymanie w II klasie czystości wszystkich cieków na obszarze gminy,
- ochronę wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi, rolniczymi i przemysłowymi,
- utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego rzek: Dzierzbi, Skrody. Jury, Matlaka, Penzy.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie gwarantują utrzymania obowiązującej II klasy czystości wód,
- zakazu odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do gruntu,
- budowy zbiorczych systemów kanalizacyjnych z oczyszczalnią ścieków lub indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zachowania stref ochrony bezpośrednie o szerokości 10 m dla studni stanowiących ujęcia komunalne w Stawiskach, Karwowie, Sokołach (ze względu na dobrą izolacyjność warstwy wodonośnej nie zachodzi potrzeba wyznaczania strefy ochrony pośredniej),
- właściwego doboru terenów (skład fizyko-mechaniczny gleb, budowa geologiczna, spadki) dla rolniczego wykorzystania odchodów płynnych z ferm produkcji zwierzęcej.

3.3.6. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:

- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie substancjami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji samochodowej (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- obowiązek stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji administracyjnych,
- obowiązku instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmianie technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła emisji zanieczyszczeń,
- stosowaniu proekologicznych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy, energia elektryczna) – kotłownie szkolne i inne obiekty użyteczności publicznej, jak również gospodarstwa domowe,
- utrzymaniu obowiązku ponadnormatywnej uciążliwości zakładu w granicach własnej działki,
- przestrzeganiu wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia MOŚZNiL z dnia 12.02.1990 r. w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem – Dz. U. Nr 15 z dnia 14.03.1990 r.

3.3.7. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

Działania w tym zakresie powinny zmierzać w kierunku minimalizacji poziomu hałasu i wibracji, głównie, na obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- eliminacji z obszarów zamieszkania źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu poprzez zabezpieczenia techniczne lub zmianę technologii i urządzeń,
- ograniczania ponadnormatywnego hałasu i wibracji do granic własności działek, na których zlokalizowane są ich źródła powstawania,
- uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu norm dopuszczalnego hałasu w środowisku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9.01. 2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81).

3.3.8. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Podstawnym kierunkiem gospodarki przestrzennej w w/w zakresie jest zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania niejonizującego na ludzi i środowisko przyrodnicze.

Źródłem szkodliwego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego są, głównie, przesyłowe linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Przez niewielki, północno-wschodni fragment obszaru gminy przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV.

W celu maksymalnej ochrony przed promieniowaniem niejonizującym należy zachować strefę wolną od zabudowy i stałego przebywania ludności o szerokości minimum 24,0 m od skrajnego przewodu (zalecana 36,0 m od osi linii).

3.3.9. Ochrona powierzchni ziemi

W celu ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy, przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:

- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele inne niż rolnicze,
- ochronę powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- likwidacji „dzikich” (nie urządzonych) składowisk odpadów,
- stworzenie systemu gromadzenia i wywozu odpadów stałych (projektowane gminne składowisko odpadów - w północnej części administracyjnego obszaru miasta Stawiski) gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem oraz umożliwiającego odzysk (recycling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub składowisku gminnym, jak również systemu zbytu odzyskanych surowców,
- zachowanie dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (zalesienia gruntów nieprzydatnych dla produkcji rolnej, zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne itp.),

- ochrony kompleksów gleb chronionych, szczególnie klas III-cich i wszystkich innych pochodzenia organicznego przed zmianą ich przeznaczenia na cele inne niż produkcji rolnej,
- podnoszenia jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez dalszą poprawę stosunków wodnych łącznie z budową zbiorników małej retencji,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96),
- rekultywacji i zagospodarowaniu wyrobisk po eksploatacji surowców mineralnych,
- wprowadzenia zakazu eksploatacji złóż torfów w dolinach i obniżeniach terenowych.

3.3.10. Gospodarka odpadami

Gmina składowuje odpady stałe na składowisku zlokalizowanym tuż przy zachodniej granicy obszaru administracyjnego miasta, przy drodze prowadzącej do miejscowości Poryte. Jest to obiekt nie urządzony i nie odpowiadający wymogom sanitarnym i ekologicznym.

Działania w zakresie gospodarki odpadami powinny zmierzać do:

- budowy składowiska odpadów spełniającego wymogi sanitarne i ekologiczne dla tego rodzaju obiektów (dokumentacja projektowa w opracowaniu),
- stworzenia systemu gromadzenia i wywozu odpadów, umożliwiającego odzysk (recycling) surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowisku gminnym. Pozwoli to również na wydłużenie okresu użytkowania istniejącego składowiska,
- stworzenia systemu zbytu i zagospodarowania odzyskanych surowców,
- bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów odnośnie gromadzenia odpadów na składowiskach, w celu eliminowania uciążliwości i zagrożeń wynikających z jego funkcjonowania.

3.4 KIERUNKI OCHRONY PRZESTRZENI KULTUROWEJ

3.4.1 Obiekty dóbr kultury podległe ochronie prawnej

Obiekty i tereny zabytkowe oraz obiekty kulturowe na obszarze miasta Stawiski

Na terenie miasta Stawiski występują następujące **obiekty i tereny zabytkowe** świadczące o tożsamości miasta, wg wykazu Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków

w Białymstoku - Delegatura w Łomży wpisane do rejestru zabytków województwa podlaskiego:

Obiekty zabytkowe:

1. Zabytkowy układ urbanistyczny - nr rej. A - 18,
obejmujący Rynek - "Plac Wolności" wraz przyległą zabudową bloków przyrynkowych i Zespołem Klasztornym,
2. Zespół Klasztorny Franciszkanów obejmujący:
 - Kościół p.w. Św. Antoniego (obecnie parafialny), mur., XVII/XVIII w, - nr rej. A - 16,
 - Klasztor (obecnie plebania), mur., XVII/XVIII w, - nr rej. A - 17,
3. Cmentarz żydowski,
4. Pozostałości parku, 2 poł. XIX w - nr rej. 75, 176,
5. Zespół poczty - nr rej. A - 290, obejmujący:
 - budynek główny, mur., 2 ćw. XIX w,
 - dwie oficyny, mur., 2 ćw. XIX w,
6. Cmentarz rzymskokatolicki (Stawiski - Smolniki)- nr rej. A - 329

Obiekty o wartościach kulturowych:

1. Cmentarz przyklasztorny,
2. Pozostałości zespołu dworskiego:
 - stajnia i spichlerz, mur.,
 - obora, mur., 2 poł. XIX w,
 - trzy stodoły mur., 2 poł. XIX w,
 - brama i furtka mur., 2 poł. XIX w,
3. Dróżniczówka, mur., pocz. XX w,
4. Wiatrak "Holender", mur., pocz. XX w,
ul. Długa
5. Dom nr 1, mur., 1931 -33 r,
6. Dom nr 5 mur., pocz. XX w,
7. Dom nr 11 drew., pocz. XX w,
8. Dom nr 13 drew., pocz. XX w,
9. Dom nr 15 drew., pocz. XX w,
10. Dom nr 17 drew., pocz. XX w,
11. Dom nr 29 drew., lata 30 XX w,

12. Dom nr 31 drew., pocz. XX w,

ul. Furmańska

13. Dom nr 8 drew., k. XX w,

14. Dom nr 10 drew., 2 ćw. XX w,

15. Dom nr 12 mur., 1928 r,

16. Dom nr 14 mur., pocz. XX w,

17. Dom nr 20 mur., pocz. XX w,

18. Dom nr 22 mur., pocz. XX w,

19. Dom nr 26., pocz. XX w,

20. Dom nr -, 1905 r,

ul. Kościelna

21. Dom nr 2 drew., lata 30 XX w,

22. Dom nr 5 drew., lata 20 XX w,

23. Dom nr 7 drew., lata 20 XX w,

ul. Kościuszki

24. Dom nr 3 drew., lata 20 XX w,

25. Dom nr 4 mur., pocz. XX w,

26. Dom nr 5 drew., pocz. XX w,

27. Dom nr 7 drew., lata 20 XX w,

ul. Krótka

28. Dom nr 6 drew., 1913 r,

29. Dom nr 8 drew., 1913 r,

30. Dom nr 12 drew., 1920 r,

ul. Łomżyńska

31. Dom nr 2 mur., pocz. XX w,

32. Dom nr 3 mur., lata 30 XX w,

33. Dom nr 5 mur., lata 20 XX w,

34. Dom nr 10 mur., pocz. XX w,

35. Dom nr 13 drew., pocz. XX w,

36. Dom nr 12 mur., lata 20 XX w,

37. Dom nr 20 mur., pocz. XX w,

ul. Niecała

38. Dom nr 2 drew., lata 20 XX w,

ul. Polowa

39. Dom nr 1 drew., lata 20 XX w,

ul. Strażacka

40. Dom nr 6 mur., 1924 r,

41. Dom nr 10 drew., ok. 1920 r,

ul. Wiejska

42. Dom nr 2 drew., k. XIX w,

43. Dom nr 10 drew., pocz. XX w,

44. Dom nr 14 drew., k. XIX w,

45. Dom nr 20 drew., lata 20 XX w,

46. Dom nr 22 drew., lata 20 XX w,

47. Dom nr 23 mur., lata 30 XX w,

48. Dom nr 24 drew., lata 30 XX w,

49. Dom nr 25 drew., lata 20 XX w,

50. Dom nr 27 drew., lata 20 XX w,

51. Dom nr 30 drew., lata 20 XX w,

52. Dom nr 31 mur., pocz. 20 XX w,

53. Dom nr 32 drew., lata 20 XX w,

54. Dom nr 42 drew., lata 20 XX w,

"Plac Wolności"

55. Dom nr 1 mur., pocz. XX w,

56. Dom nr 2 mur., pocz. XX w,

57. Dom nr 3 mur., pocz. XX w,

58. Dom nr 4 mur., k. XIX w,

59. Dom nr 5 mur., k. XIX w,

60. Dom nr 7 mur., lata 20 XX w,

61. Dom nr 9., pocz. XX w,

62. Dom nr 11 mur., lata 20 XX w,

63. Dom nr 14 mur., lata 20 XX w,

64. Dom nr 20 mur., lata 20 XX w,

65. Dom nr 22 mur., lata 20 XX w,

66. Dom nr 24 mur., pocz. XX w,

ul. Zjazd

- 67. Dom nr 1 mur., pocz. XX w,
- 68. Dom nr 2 mur., pocz. XX w,
- 69. Dom nr 3 mur., pocz. XX w,
- 70. Dom nr 4 mur., pocz. XX w,
- 71. Dom nr 6 drew., k. XIX w,
- 72. Dom nr 7 mur., pocz. XX w,
- 73. Dom nr 8 drew., pocz. XX w,
- 74. Dom nr 19 drew., lata 20 XX w.

Obiekty i tereny zabytkowe na obszarze gminy Stawiski

Dierzbia

- aleja kasztanowa nr rej. A - 181 - na terenie dawnego zespołu dworskiego,

Karwowo Konotopa

- Cmentarz z okresu I Wojny Światowej nr rej. A - 272,

Poryte Szlacheckie

- Cmentarz choleryczny nr rej. A - 378,

Poryte Włościańskie

1. Zespół kościoła parafialnego p.w. NMP i Św. Wojciecha:
 - Kościół mur., 1834 -40 r, nr rej. A - 53,
 - Dzwonnica mur., 1839 r, nr rej. A - 53,
2. Cmentarz rzymskokatolicki - nr rej. A - 369,

Romany

1. Zespół kościoła parafialnego p.w. Nawiedzenia NMP:
 - Kościół mur., 1859 r - nr rej. A - 91,
 - Dzwonnica mur., 1859 r - nr rej. A - 111,
 - Plebania mur., 1860 r - nr rej. A - 120,
2. Cmentarz rzymskokatolicki - nr rej. A -292,
3. Kaplica cmentarna mur., 1840 r - nr rej. A - 292,
4. Zespół dworski - nr rej. A - 135:
 - Dwór mur., 1843 r - nr rej. - A - 136,

Obiekty i tereny o wartościach kulturowych na obszarze gminy Stawiski

Barzykowo

1. Dom nr 4 drew., pocz. XX w,

2. Dom nr 26 drew., k. XIX w,
3. Dom nr 37 drew., k. XIX w,

Budy Poryckie

1. Młyn "Holender" mur., 1944 - 45 r,
Cedry

1. Dom nr 15 drew., pocz. XX w,
2. Dom nr 37 drew., lata 20 XX w,

Chmielewo

1. Dom nr 2 drew., pocz. XX w,
2. Dom nr 3 drew., k. XIX w,
3. Dom nr 8 drew., k. XIX w,
4. Dom nr 13 drew., k. XIX w,

Dierzbia

1. Pozostałości zespołu dworskiego:
 - rządówka mur., XIX/XX w,
 - ośmiorak mur., k. XIX w,
 - stajnia (obecnie budynek inwentarski) mur., pocz. XX w,
 - obora - ruiny mur., k. XIX w,
 - pozostałości parku,
2. Dom nr 8 drew., lata 20 XX w,
3. Dom nr 42 drew., k. XIX w,
4. Dom nr 49 kam/mur., k. XIX w,
5. Dom nr 55 kam/mur., k. XIX w,
6. Młyn wodny drew., k. XIX w,

Jurzec Szlachecki

1. Dom nr 4 drew., 1918 r,

Jurzec Włościański

1. Dom nr 44 mur., ok. 1900 r,

Poryte Szlacheckie

1. Zagroda nr 56
 - Dom drewniany, pocz. XX w,
 - Spichlerz drewniany, lata 20 XX w,
2. Dom nr 50 drew., lata 20 XX w,

3. Dom nr 90 drew., lata 20 XX w,

Poryte Włościańskie

1. Zespół kościoła parafialnego p.w. NMP i Św. Wojciecha:

- Plebania mur., k. XIX w,

3. Dom nr 21 drew., lata 20 XX w,

4. Dom nr 32 drew., lata 20 XX w,

5. Dom nr 56 drew., lata 20 XX w,

Rogale

1. Dom nr 16 drew., 1917 r,

2. Dom nr 17 drew., 1917 r,

Romany

1. Kaplica wotywna "Kalwaria" kam., XVII w,

2. Kaplica przydrożna mur., 1841 r,

3. Zespół dworski - nr rej. A - 135:

- Dawna wozownia mur., k. XIX w,
- Czworak mur., k. XIX w,
- Ruiny obory mur., 2 ćw. XIX w,
- Stodoła mur., 2 ćw. XIX w,
- Park, poł. XIX w,

4. Dom nr 62 mur., lata 20 XX w,

Sokolicha

1. Młyn mur./drew., pocz. XX w.

Wykaz stanowisk archeologicznych podlegających ochronie

1. Zabiele st. 1,
2. Dzięgiele st. 1,
3. Stawiski st. 1 - wpis do rej. zabytków, st. 2, st. 4, st. 5,
4. Stawiski (Smolniki) st. 3, st. 7, st. 8, st. 9, st. 10,
5. Sokoły st. 1,
6. Rogale st. 4,
7. Poryte Włościańskie st. 2,
8. Poryte Szlacheckie st. 2, st. 3, st. 5,
9. Ignacewo st. 1,

10. Rostki st. 1, st. 2, st. 4, st. 5,
11. Cwaliny st. 1, st. 2, st. 6, st. 7,
12. Budy Stawiskie st. 3, st. 7, st. 8, st. 9, st. 11, st. 13, st. 14, st. 15,
13. Cedry st. 3, st. 4, st. 5, st. 6, st. 7,
14. Karwowo st. II, st. III,
15. Zaborowo kol. Grabówek st. 2, st. 4, st. 6.

3.4.2 Zasady i kierunki ochrony konserwatorskiej

Historyczny układ przestrzenny miasta i strefy ochrony konserwatorskiej

Układ przestrzenny miasta obejmuje dawny Rynek - obecny "Plac Wolności", ulice wokół placu, ulice wylotowe Zjazd, Łomżyńską, Ogrodową, Polową, Wiejską Strażacką, oraz ulice zapleczone bloków przyrynkowych.

Na terenie historycznego układu przestrzennego Stawisk obowiązują następujące zasady ochrony konserwatorskiej w poszczególnych strefach konserwatorskich:

Strefa "B-1" ochrony konserwatorskiej:

obejmuje układ lokacyjny - Rynku i ulic wylotowych, gdzie ochronie podlegają zachowane elementy zabytkowe oraz układ przestrzenny w zakresie rozplanowania, skali i brył zabudowy.

Ochrona obszarów strefy "B-1" polega na:

- zachowania historycznego rozplanowania ulic i placu, a w szczególności przebiegu ulic w obecnych liniach rozgraniczających oraz zachowaniu historycznych (utrwalonych w zabudowie historycznej) linii zabudowy w pierzejach placu rynkowego i przy ulicach Zjazd, Łomżyńskiej i Długiej,
- utrzymaniu rangi kościoła Franciszkanów - obecnie parafialnego jako dominanty przestrzennej i architektonicznej,
- restauracji i modernizacji technicznej obiektów zabytkowych oraz obiektów o wartościach kulturowych,
- usunięciu lub odpowiedniej przebudowie obiektów dysharmonizujących przestrzennie i architektonicznie (uporządkowanie wnętrza placu rynkowego),
- kształtowaniu nowych elementów układu przestrzennego z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno - przestrzennej,
- dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły i detalu.

Strefa "B-2" ochrony konserwatorskiej:

obejmuje część układu przestrzennego miasta położonego na przedpolu układu lokacyjnego, wzdłuż ulic Łomżyńskiej, Ogrodowej i Wiejskiej.

Ochrona obszarów strefy "B-2" polega na:

- zachowaniu historycznego przebiegu ulic z możliwością modyfikacji ich przekroju na krótkich odcinkach,
- restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej,
- dostosowaniu nowej zabudowy do historycznego kontekstu przestrzennego w zakresie sytuacji, skali i bryły.

Strefa "K" ochrony konserwatorskiej:

obejmuje obszary krajobrazu naturalnego i urządzonego związanego przestrzennie z historycznym założeniem urbanistycznym, czyli doliny rzeki Dzierzbia, dawny park podworski i cmentarze.

Ochrona obszarów strefy "K" polega na:

- zachowaniu i ochronie zabytkowego parku dworskiego,
- zachowaniu i ochronie zabytkowych cmentarzy,
- utrzymaniu otwartego charakteru doliny rzeki Dzierzbia,
- konserwacji krajobrazu naturalnego - ukształtowania terenu, cieków wodnych, zieleni, szczególnie starodrzewu,
- wprowadzeniu nowych elementów krajobrazowych, podnoszących wartość estetyczną terenu i podkreślających ich związek przestrzenny z założeniem urbanistycznym.

Obiekty zabytkowe

Obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na ich zachowaniu i konserwacji. Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obiekty kulturowe

Pozostałe obiekty figurujące w spisie stanowią przedmiot zainteresowania konserwatorskiego, podlegają zachowaniu i ochronie. Prace przy obiektach kulturowych winny być uzgad-

niane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Rozbiórka budynku o wartościach kulturowych może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (zły stan zachowania) za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zabytkowe założenia dworsko - ogrodowe

Ochrona zabytkowych założeń dworsko - ogrodowych polega na:

- zachowaniu i restauracji dworu oraz zabudowy podworskiej,
- restauracji i rekonstrukcji elementów zabytkowych układu terenu
 - układ komunikacyjny,
 - podział funkcjonalno - przestrzenny,
 - osie kompozycyjne i widokowe,
 - cieki i zbiorniki wodne,
- zachowanie i konserwacja starodrzewu,
- usunięciu elementów zniekształcających kompozycję zieleni (np. samosiewy) i odtworzeniu elementów zniszczonych (uzupełnianie nasadzeń),
- zakazie lokalizowania na terenie założenia i w jego otoczeniu inwestycji o charakterze uciążliwym - mogącym przyczynić się do zniszczenia zabytku, a także obiektów zasłaniających widok na zabytek, czy też dysharmonizujących z jego elementami,
- wszelkie prace przy zabytku oraz działalność inwestycyjna na jego terenie powinny być uzgadniane ze służbą konserwatorską.

Cmentarze

Ochrona cmentarzy i mogił historycznych polega na:

- wyłączeniu ich spod wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z ich rewaloryzacją,
- zachowaniu i konserwacji historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (nasypy, wały, układ alejowy, układ kwater i mogił),
- zachowaniu i konserwacji starodrzewu,
- zachowaniu i konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych elementów małej architektury (bramy, ogrodzenia),
- usuwaniu elementów zniekształcających (np. samosiewy, wysypiska śmieci, wyrobiska),

- zakazie lokalizowania w ich bezpośrednim sąsiedztwie działalności o uciążliwym charakterze oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, czy też dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie z jego elementami.

Zabytki archeologiczne

Zabytki archeologiczne objęte są ścisłą ochroną konserwatorską, która polega na zakazie prowadzenia na terenie zabytku wszelkiej działalności inwestycyjnej nie związanej z jego rewaloryzacją.

Stanowiska archeologiczne

Stanowiska archeologiczne objęte są obserwacją archeologiczną. Wszelka działalność inwestycyjna na ich terenie może być prowadzona pod nadzorem archeologiczno - konserwatorskim. W przypadku stwierdzenia reliktywów archeologicznych prace powinny być przerwane a teren udostępniony do badań archeologicznych, których wyniki zadecydują o możliwości ich kontynuowania.

3.5 KIERUNKI I ZASADY ROZWOJU OBSZARÓW ZABUDOWANYCH I PRZEZ-NACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Realizacja podstawowych celów rozwoju gminy wymagać będzie między innymi racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Poprawa warunków życia mieszkańców realizowana również poprzez rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, rolniczej i agroturystycznej jest bezpośrednio związana z rozwojem obszarów zabudowy.

Główne kierunki rozwoju obszarów zabudowy to:

- zapewnienie ładu przestrzennego,
- podporządkowanie wymogom konserwatorskim obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską dziedzictwa kulturowego,
- efektywne wykorzystanie przestrzeni zurbanizowanej,
- racjonalna gospodarka terenami i właściwe ich wykorzystanie,
- funkcjonalne kształtowanie przestrzeni,
- realizacja nowej zabudowy na obszarach rozwojowych określonych w studium, zgodnie z polityką planistyczną,
- porządkowanie i przekształcanie istniejącej zdekapitalizowanej i zdegradowanej zabudowy,

- utrzymanie charakteru i skali zabudowy.

3.5.1 Kierunki rozwoju na obszarze jednostki M - miejskiej - miasto Stawiski

Kierunki działań w sferze polityki przestrzennej na obszarze miasta w swych zaleceniach uwzględniają:

- uwarunkowania rozwoju,
- cele przekształceń przestrzeni zurbanizowanej,
- kierunki ochrony przestrzeni kulturowej,
- kierunki ochrony przestrzeni przyrodniczej,
- kierunki rozwoju podstawowych sfer życia mieszkańców.

Główne kierunki polityki przestrzennej to:

- zwiększanie efektywności wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej,
- ochrona oraz właściwe zagospodarowanie i wykorzystanie wartości kulturowo - krajobrazowych,
- ochrona wartości publicznych w gospodarce przestrzennej poprzez:
 - przestrzeganie zasad zagospodarowania przestrzennego,
 - ograniczenie niekontrolowanej ekspansji przestrzennej,
 - tworzenie warunków do rozwoju zrównoważonego,
 - poprawa jakości życia mieszkańców,
- poprawa struktury przestrzennej poprzez określenie kierunków i zasad w zakresie funkcji i formy w poszczególnych zespołach zabudowy.

Na obszarze miasta Stawiski wyodrębniono następujące zasadnicze strefy przestrzenne o zróżnicowanej strukturze i kierunkach polityki przestrzennej:

I - strefa miejska

obejmująca zwarty obszar zainwestowania miejskiego,

II - strefa podmiejska - II A północna i II B południowa,

II A obejmująca północną część obszaru miasta,

II B obejmująca południową część obszaru miasta.

Kierunki i zasady zagospodarowania w I -strefie miejskiej

Strefa obejmuje środkową część obszaru miasta o największym stopniu zainwestowania. Centralna, najstarsza część jest obszarem zabytkowym i objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej "B1" i "B2" oraz strefą ochrony krajobrazu "K". Jest to obszar

o największym stopniu zainwestowania i koncentracji funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.

Strukturę wewnętrzną strefy tworzą:

- najstarsza część miasta - obszar zabytkowego układu urbanistycznego objęty ochroną konserwatorską,
- obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków stanowiące dorobek dziedzictwa kulturowego wg opracowania konserwatorskiego,
- kwartały zabudowy mieszkaniowej głównie jednorodzinnej oraz wielorodzinnej i usług towarzyszących,
- zabudowa zagrodowa,
- usługi miastotwórcze z zakresu:
 - administracji publicznej i specjalnej (Urząd Gminy, Policja, Straż Pożarna),
 - bankowości i łączności (Bank Spółdzielczy, poczta),
 - kultury, sportu i rekreacji (światlica, kino, stadion miejski),
- usługi kultu religijnego (kościół parafialny),
- usługi z zakresu oświaty (szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego),
- usługi z zakresu opieki zdrowotnej,
- usługi z zakresu obsługi komunikacji (stacja paliw),
- usługi handlu, gastronomii i obsługi ludności,
- tereny zakładów produkcyjno-usługowych i drobnej wytwórczości (m.in. remontowo - budowlane, transportowe, mechaniki pojazdów, składy hurtowe),
- tereny zieleni - "Plac Wolności",
- cmentarz grzebalny,
- tereny zaplecza gospodarki komunalnej i urządzeń infrastruktury technicznej (oczyszczalnia ścieków, ujęcie wody ze stacją uzdatniania),
- rzeka Dzierzbia,
- tereny otwarte - użytki rolne i zielone.

Kierunki i zasady:

- ochrona dziedzictwa kulturowego wg wytycznych konserwatorskich,
- poprawa wizerunku miasta poprzez:

- właściwą randze oprawę ulicy Łomżyńskiej poprzez lokowanie funkcji usługowych i poprawę estetyki zabudowy,
- eliminację zabudowy i funkcji kolizyjnych (w tym w szczególności: zabudowy gospodarczej wzdłuż drogi krajowej, stacji paliw z "Placu Wolności"),
- porządkowanie i przekształcenia starej zabudowy mieszkaniowej (głównie w złym stanie technicznym i gospodarczej w pierzejach rynku),
- poprawa estetyki obiektów poprzez modernizację, remonty i przebudowę,
- zwiększenie ilości miejsc parkingowych w rejonie koncentracji usług,
- zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni miejskiej na funkcję usługową poprzez:
 - właściwe zagospodarowanie terenów wskazanych jako kolizyjne i wymagające przekształceń,
 - adaptację na funkcje usługowe obiektów nieużytkowanych,
 - przekształcenia na funkcję usługową parterów budynków mieszkalnych,
- utrzymanie charakteru zabudowy mieszkaniowej - jednorodzinnej 2 kondygnacje, wielorodzinnej 3 - 4 kondygnacje,
- dostosowanie zabudowy do krajobrazu kulturowego (skali, charakteru i wizerunku miasta),
- poprawa układu komunikacyjnego miasta poprzez:
 - eliminację ruchu tranzytowego przebiegającego przez środek miasta poprzez realizację obwodnicy w ciągu drogi krajowej,
 - realizację ulic zbiorczych i lokalnych,
 - likwidację miejsc niebezpiecznych,
 - poprawę jakości ulic osiedlowych i dojazdowych,
- stworzenie bezpiecznego systemu powiązań pieszych i rowerowych,
- utrzymanie naturalnego systemu powiązań ekologicznych,
- rolnicze wykorzystanie terenów otwartych.

Kierunki i zasady zagospodarowania w II A -strefie podmiejskiej północnej

Strefa obejmuje obszar położony w północnej części miasta, ograniczony rzeką Dzierzbia i ciekim wodnym. Północno - wschodnia część obszaru objęta jest strefą ochrony konserwatorskiej i strefą ochrony krajobrazu. W części tej występuje zainwestowane zabudową

mieszkaniową i usługowo - produkcyjną z zakresu gospodarki rolnej. Znaczną część obszaru stanowią tereny otwarte - użytki rolne i zielone.

Strukturę wewnętrzną strefy tworzą:

- kompleks zieleni parkowej dawnego założenia dworsko - ogrodowego, stanowiący obszar zabytkowy objęty ochroną konserwatorską,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- dawny zespół dworski - zabudowa usługowo - produkcyjna z zakresu gospodarki rolnej i zwierzęcej,
- tereny zaplecza gospodarki komunalnej - gminne wysypisko śmieci,
- tereny urządzeń infrastruktury technicznej - stacja RPZ
- tereny otwarte - użytki rolne i zielone, zbiornik wodny.

Kierunki i zasady:

- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego - zabytkowego parku podworskiego wg wytycznych konserwatorskich,
- poprawa wizerunku miasta poprzez:
 - dbałość o ład przestrzenny i estetykę zagospodarowania terenów,
 - podniesienie wartości estetycznych zabytkowego obszaru parku poprzez stworzenie związków przestrzennych z założeniem urbanistycznym,
 - poprawa estetyki zabudowy poprzez modernizację, remonty i przebudowę,
- wykorzystanie krajobrazu naturalnego - zabytkowego parku, stawu, terenów otwartych na cele rekreacyjne,
- zwiększenie efektywności wykorzystania terenu i obiektów na funkcję usługowo-produkcyjną,
- dostosowanie zabudowy do krajobrazu naturalnego (skali, charakteru i wizerunku miejscowości),
- utrzymanie charakteru zabudowy mieszkaniowej - jednorodzinnej 2 kondygnacje,
- stworzenie bezpiecznego systemu powiązań pieszych i rowerowych,
- utrzymanie naturalnego systemu powiązań ekologicznych,
- rolnicze wykorzystanie terenów otwartych.

Kierunki i zasady zagospodarowania w II B -strefie podmiejskiej południowej

Strefa obejmuje obszar położony w południowej części miasta, ograniczony ciekim wodnym i granicami administracyjnymi miasta. We wschodniej części terenu zlokalizowane są dwa zabytkowe cmentarze objęte ochroną konserwatorską. W południowej części strefy występuje zainwestowana zabudowa mieszkaniowa, usługowa, usługowo - produkcyjna i rekreacyjna. Znaczną część obszaru stanowią tereny otwarte - użytki rolne i zielone.

Strukturę wewnętrzną strefy tworzą:

- zabudowa produkcyjna i usługowo - produkcyjna,
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (przyszkolowa) i jednorodzinna,
- usługi z zakresu szkolnictwa ponadpodstawowego - zespół szkół mechanicznych,
- cmentarze zabytkowe,
- usługi z zakresu obsługi gospodarki rolnej,
- usługi z zakresu obsługi podróży komunikacji samochodowej - MOP ze stacją paliw,
- ogrody działkowe,
- kompleks rekreacyjno - wypoczynkowy ze sztucznym zbiornikiem wodnym,
- osada leśna,
- tereny otwarte - użytki rolne i zielone.

Kierunki i zasady:

- ochrona dziedzictwa kulturowego - zabytkowych cmentarzy, wg wytycznych konserwatorskich,
- poprawa wizerunku miasta poprzez dbałość o ład przestrzenny i estetykę zagospodarowania terenów,
- właściwe zagospodarowanie i wykorzystanie terenów rekreacyjnych wraz z zalewem poprzez:
 - realizację usług sportowo - rekreacyjno - wypoczynkowych, plaży miejskiej, pola namiotowego, gastronomii,
 - realizację ścieżek rowerowych i pieszych powiązanych z zabudową miejską,
- zwiększenie efektywności wykorzystania terenu i obiektów na funkcję usługowo-produkcyjną,
- dostosowanie zabudowy do krajobrazu naturalnego (skali, charakteru i wizerunku miejscowości),

- utrzymanie charakteru zabudowy mieszkaniowej - jednorodzinnej 2 kondygnacje,
- stworzenie bezpiecznego systemu powiązań pieszych i rowerowych,
- utrzymanie naturalnego systemu powiązań ekologicznych,
- rolnicze wykorzystanie terenów otwartych.

3.5.2. Kierunki rozwoju na obszarze jednostki R - rolniczej

Zakłada się zachowanie istniejącej wykształconej sieci osadniczej i rozwój jednostek osadniczych związany z rozwojem funkcji rolniczej oraz agroturystycznej w wytypowanych wsiach jako wspomagającej główną funkcję jednostki.

Na terenach wsi, w sąsiedztwie zwartej zabudowy oraz na terenach określonych w studium, w tym predysponowanych do rozwoju funkcji agroturystycznej, rozwijać się będzie zabudowa związana z poprawą warunków życia mieszkańców oraz rozwojem agroturystyki, głównie w następujących formach zabudowy:

- zabudowa zagrodowa poprzez:
 - poprawę funkcjonowania istniejącej zabudowy (porządkowanie, modernizacja i utrzymanie w dobrym stanie technicznym),
 - realizację nowej zabudowy na terenach plombowych oraz w sąsiedztwie zwartej zabudowy wsi na obszarach określonych w studium,
 - powiększanie, w miarę możliwości działek do powierzchni min. 0,30 ha oraz zapewnienia szerokości min. 30,0 m,
 - wyposażanie w urządzenia infrastruktury technicznej,
 - stosowanie nowoczesnych technologii i materiałów budowlanych,
 - zachowanie skali i charakteru zabudowy oraz dostosowanie do naturalnego przyrodniczo - kulturowego krajobrazu wsi,
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna poprzez:
 - wyznaczenie w miarę potrzeb terenów pod zabudowę jednorodzinna, głównie we wsiach: Romany, Dzierzbia, Poryte,
 - wkomponowanie zabudowy w krajobraz wiejski i podporządkowanie rolniczej funkcji wsi (wielkość i zagospodarowanie działki, wysokość zabudowy, architektura, ...),
- zabudowa agroturystyczna poprzez:

- przekształcenia istniejącej zabudowy zagrodowej i adaptacja do funkcji agroturystycznej, głównie we wsiach położonych nad rzeką Dzierzbą, wytypowanych w studium do rozwoju agroturystyki: Dzierzbia, Budziski, Poryte,
- tworzenie nowych gospodarstw agroturystycznych na obszarach określonych do rozwoju funkcji,
- wykorzystanie istniejących, kulturowo wartościowych budynków mieszkalnych (występujących w regionie, przeznaczonych do rozbiórki) poprzez "przeniesienie",
- dostosowanie zabudowy do naturalnego krajobrazu przyrodniczo - kulturowego,
- zabudowa usługowa związana z obsługą ruchu turystycznego
 - urządzenie miejsc biwakowych na terenach dostępnych do rzeki oraz atrakcyjnych krajobrazowo,
 - utrzymanie i poprawa funkcjonowania MOP (miejsce obsługi podróżnych) przy drodze krajowej nr 61 relacji Łomża - Augustów,
 - wykorzystanie terenów i obiektów nie użytkowanych pod lokalizację usług turystycznych (w tym m.in. na ośrodek kolonijny, wypoczynkowo -szkoleniowy, rehabilitacyjny, pensjonat),
 - urządzenie miejsc parkingowych i biwakowych w rejonach zwiększonego ruchu turystycznego (Stawiski - zalew, Dzierzbia)
- zabudowa związana z produkcją rolną poprzez:
 - wykorzystanie (adaptacja, modernizacja i przebudowa) istniejących nie użytkowanych obiektów do nowych form produkcji,
 - budowę nowych obiektów w powstających specjalistycznych gospodarstwach rolnych przystosowanych do obowiązujących standardów i wymogów,
 - rozbudowę, modernizację i przystosowanie istniejących obiektów produkcyjnych i składowych w gospodarstwach indywidualnych do obowiązujących standardów i wymogów,
- zabudowa usługowa
 - modernizacja istniejących usług stanowiących dominanty funkcjonalno - przestrzenne na terenach wsi (kościoły, szkoły, ośrodki zdrowia, młyny, sklepy),
 - modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów w placówkach usługowych (głównie sklepy, remizy, świetlice, ...),
 - wyznaczenie w miarę potrzeb terenów pod zabudowę usługową związaną z obsługą ruchu turystycznego głównie we wsiach Dzierzbia i Poryte,

- adaptację zabudowy mieszkaniowej na potrzeby funkcji usługowej,
- zabudowa usługowo - produkcyjna poprzez:
 - budowę nowych zakładów o profilach pozarolniczych,
 - modernizację i rozbudowę istniejących zakładów funkcjonujących głównie jako towarzyszące zabudowie zagrodowej (budowlane, mechaniczne, drzewne, stolarskie, itp.),
 - adaptację zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej na potrzeby funkcji usługowo - produkcyjnej związanej z rolnictwem i turystyką,
 - dostosowanie skali i formy zabudowy do zabudowy wsi.

Wszystkie formy zabudowy należy lokalizować w obrębie istniejącego zainwestowania oraz na obszarach określonych na rysunku studium jako rezerwy i kierunki rozwoju układów przestrzennych.

3.6 KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

W zakresie usług ponadpodstawowych jak administracja finansowa, samorządowa, leczenie zamknięte i specjalistyczne, kultura, szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe – gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania ośrodka powiatowego miasta Kolno oraz miast Łomża i Białystok. W zakresie usług podstawowych ludność gminy obsługiwana jest przez placówki zlokalizowane w ośrodku gminnym Stawiski. Ośrodkami wspomagającymi miejscowość gminną w zakresie obsługi ludności są:

- dla wschodniej części gminy wsie: Romany, Jurzec Szlachecki i Jurzec Włościański,
- dla zachodniej części gminy wsie: Dzierzbia i Poryte.

3.6.1. Edukacja

Szkoły podstawowe znajdują się w następujących miejscowościach: Stawiski, Poryte Włościańskie, Budy Stawiskie, Dzierzbia, Mieczki, Sokoły, Romany, Jurzec Szlachecki, Wysokie Małe. Łącznie placówki szkolnictwa podstawowego dysponują 72 pomieszczeniami do nauczania. W roku szkolnym 2000/2001 do szkół uczęszczało ogółem 733 uczniów. Zajęcia w szkołach prowadziło 67 nauczycieli pełnozatrudnionych.

W siedmiu szkołach liczba uczniów nie przekracza 50. Koszty utrzymania małych szkół są duże. Nieekonomiczne jest utrzymanie dużej ilości szkół zwłaszcza, że w związku z przecho-

dzeniem wyżu demograficznego do szkół ponadpodstawowych, liczba dzieci w szkołach podstawowych systematycznie maleje.

Na terenie miasta funkcjonuje **1 gimnazjum**. Mieści się ono w istniejącym budynku szkoły podstawowej w Stawiskach. Obsługuje miasto i całą gminę. Do gimnazjum uczęszcza 102 uczniów z terenu całej gminy w wieku od 13 do 16 lat. Młodzież dowożona jest autobusem szkolnym. Obecnie trwają prace związane z adaptacją budynku po Gminnej Spółdzielni na cele szkoły gimnazjalnej.

W mieście i gminie Stawiski funkcjonuje **przedszkole samorządowe i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych**. Do przedszkola uczęszcza 94 dzieci, przy liczbie miejsc 100. Na 1 oddział przedszkolny przypada średnio 26 dzieci.

Na terenie miasta i gminy funkcjonuje **Zespół Szkół Zawodowych w Stawiskach**. Uczęszcza tu 79 uczniów z terenu miasta i gminy Stawiski oraz z gmin sąsiednich. Szkoła dysponuje 7 pomieszczeniami do nauczania. Stan techniczny Zespołu Szkół Zawodowych jest dobry.

W zakresie edukacji zakłada się następujące kierunki i zadania rozwoju:

- Dostosowanie bazy szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego do potrzeb zreformowanego systemu oświaty poprzez:
 - reorganizację sieci szkolnej,
 - rozbudowę i modernizację szkół podstawowych,
 - rozwój przyszkolnej bazy sportowej, w tym budowę sali gimnastycznej przy szkole w Stawiskach oraz modernizację przyszkolnych boisk sportowych,
 - organizowanie systemu dowozu dzieci do szkół.
- Podnoszenie poziomu wykształcenia młodzieży poprzez:
 - upowszechnianie wykształcenia średniego w wyniku zwiększania liczby uczniów w technikach i liceach zawodowych.
- Dostosowanie struktury systemu i profilów kształcenia do zmieniającego się popytu na rynku pracy poprzez:
 - utrzymanie i rozbudowę Zespołu Szkół Zawodowych w Smolnikach,
 - ścisłą współpracę z podmiotami gospodarczymi powiatów i regionu w zawodach poszukiwanych na rynku pracy.
- Poprawę jakości i metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technik poprzez:
 - tworzenie i rozbudowę pracowni komputerowych w szkołach podstawowych,

- tworzenie i rozbudowę pracowni językowych,
- poprawę wyposażenia dydaktycznego.

3.6.2. Ochrona zdrowia

W zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego miasto i gmina obsługiwana jest przez szpital zlokalizowany w Kolnie oraz inne będące w zasięgu funkcjonowania Podlaskiej Kasy Chorych.

W zakresie leczenia otwartego – podstawowe usługi dla ludności świadczone są przez przychodnię w Stawiskach – 3 gabinety lekarskie.

Obok publicznej służby zdrowia w mieście funkcjonuje prywatna praktyka lekarska. W ostatnim okresie czasu obserwuje się wzrost zainteresowania usług świadczonych przez prywatne gabinety lekarskie.

W zakresie zaopatrzenia w leki miasto i gmina Stawiski obsługiwane są przez aptekę w Stawiskach.

Należy dążyć do poprawy funkcjonowania i usprawniania warunków w lecznictwie otwartym poprzez:

- modernizację i rozbudowę ośrodka zdrowia w Stawiskach,
- tworzenie warunków do rozwoju instytucji lekarza domowego,
- rozwój profilaktyki zdrowotnej,
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do specjalistycznych usług medycznych,
- rozszerzanie zakresu świadczonych usług zdrowotnych,
- stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego dla lekarzy.

3.6.3. Opieka socjalna

W mieście funkcjonuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ilość osób korzystających z pomocy społecznej określa się na około 30%.

W wyniku poszerzania się ubóstwa mieszkańców (bezrobocie, niskie dochody) stale wzrasta zapotrzebowanie na różnorodne formy opieki społecznej.

Dominującą przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. W gminie obecnie brak jest placówek stacjonarnej pomocy społecznej.

W celu poprawy funkcjonowania opieki socjalnej należy dążyć do rozbudowy bazy i form opieki społecznej poprzez:

- doskonalenie działań ośrodków pomocy społecznej w zakresie pomocy środowiskowej,
- zapewnienie opieki socjalnej dla bezrobotnych bez szans uzyskania pracy,
- wspieranie działań instytucji i organizacji zajmujących się działalnością socjalną, opieką społeczną oraz problemami uzależnień i patologii społecznych,
- tworzenie ośrodków wypoczynku, edukacji i integracji dla osób niepełnosprawnych.

3.6.4. Usługi kultury

Na terenie miasta i gminy Stawiski funkcjonują: Miejski Ośrodek Kultury z kinem w Stawiskach oraz biblioteki w Stawiskach, Porytem Włociańskim i w Romanach.

Rozwój kultury następować będzie poprzez tworzenie warunków do:

- utrzymania istniejących placówek kultury zwłaszcza miejskiego ośrodka kultury w Stawiskach,
- rozwoju czytelnictwa,
- zwiększenia ilości podstawowych placówek kultury na terenie gminy.

3.6.5. Sport, rekreacja, wypoczynek

Bazę sportową na terenie miasta i gminy stanowią stadion miejski, sale gimnastyczne przyszkolne oraz boiska szkolne. Przy stadionie funkcjonuje klub sportowy „KS Stawiski” – z sekcją piłki nożnej. Sale gimnastyczne znajdują się przy szkołach podstawowych w Stawiskach, Sokolach, Romanach i Wysokiem. Boiska sportowe znajdują się przy wszystkich szkołach podstawowych.

W Stawiskach funkcjonuje zalew z kąpieliskiem i polem biwakowym. Wypoczywa tu ludność z miasta i gminy Stawiski, gmin sąsiednich oraz Łomży.

Polepszenie stanu bazy sportowej, bazy rekreacyjno – wypoczynkowej oraz warunków do rozwoju sportu i rekreacji następować będzie poprzez:

- modernizację i rozbudowę zalewu w Stawiskach,
- rozwój bazy sportu szkolnego – budowę sali gimnastycznej przy szkole Stawiskach,
- modernizację przyszkolnych boisk sportowych,
- rozwój bazy rekreacyjno – wypoczynkowej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze),
- organizowanie imprez rekreacyjno - sportowych o charakterze masowym (festyny sportowe, rajdy turystyczne, itp.),

- rozwijanie współzawodnictwa sportowego w wyniku organizacji międzyszkolnych lig sportowych,
- wspieranie i pobudzanie społeczeństwa do aktywnych form sportowego stylu życia,
- umożliwienie powstawania grup i kół zainteresowań.

3.6.6 Mieszkalnictwo

W celu poprawy warunków zamieszkania należy tworzyć warunki do rozwoju i modernizacji budownictwa mieszkaniowego poprzez:

- przygotowanie terenów budowlanych: przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod różne formy budownictwa oraz realizację uzbrojenia technicznego,
- realizację budownictwa socjalnego,
- rozwój przemysłu materiałów budowlanych,
- wyposażanie zabudowy mieszkaniowej w urządzenia infrastruktury społecznej (z zakresu edukacji, zdrowia, opieki socjalnej i bezpieczeństwa publicznego), technicznej i obsługi komunikacyjnej,
- tworzenie warunków lokalnych więzi społecznych poprzez realizację i uzupełnienie bazy materialnej w zakresie: kultury, sportu, rozrywki i wypoczynku zbiorowego,
- zwiększanie ładunku przestrzennego na terenach mieszkaniowych.

3.7 KIERUNKI ROZWOJU SFERY GOSPODARCZEJ

3.7.1. Rolnictwo

Warunki naturalne rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Stawiski nie są korzystne do intensywnego rozwoju rolnictwa. Grunty klas III i IV stanowią w gruntach ornych zaledwie 38,5% powierzchni, lepiej sytuacja przedstawia się w użytkach zielonych 47,5%.

Wartość ogólnego wskaźnika dla rozwoju produkcji rolnej w gminie, uwzględniający jakość gleb według klas bonitacyjnych, agroklimat, warunki wodne i rzeźbę terenu wynosi 50,8 pkt (powiat kolneński 48,6 pkt, województwo 550 pkt). Udział kompleksów dobrych w gruntach ornych wynosi 17,2%, w użytkach zielonych 0,2%. Melioracja objęto 54,8% użytków rolnych. Większość urządzeń wymaga modernizacji.

Podstawową formą własnością stanowią gospodarstwa indywidualne, grunty Agencji własności Rolnej Skarbu Państwa są użytkowane przez osobę fizyczną. Korzystna jest struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych, ponad 70% stanowią gospodarstwa o po-

wierzchni powyżej 10 ha. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 16,0 ha, 14,0 ha użytków rolnych.

Pomimo niezbyt korzystnych warunków naturalnych poziom produkcji rolnej w gruncie jest dość wysoki, szczególnie w zakresie chowu bydła mlecznego. Istniejące uwarunkowania stanowić będą w dalszej perspektywie rozwój gospodarki rolnej jako podstawowej formy utrzymania społeczności wiejskiej.

Biorąc pod uwagę proces dostosowywania się rolnictwa do gospodarki rynkowej i wymogów Unii Europejskiej muszą zachodzić zmiany w kierunku:

Właściwego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez:

- ograniczenie przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne gruntów najwyższych klas bonitacyjnych klasy III i IV oraz zmeliorowanych użytków zielonych - wprowadzenie zakazu zabudowy tych gruntów obiektami i urządzeniami nie związanymi z produkcją rolną,
- intensyfikacja produkcji rolnej na obszarach o najkorzystniejszych warunkach naturalnych,
- wydzielenie gruntów do zalesienia lub zmianę sposobu wykorzystania na inne cele nieprzydatnych lub ograniczonej przydatności dla produkcji rolnej,
- utrzymanie i dalszy rozwój dotychczasowych wiodących kierunków produkcji rolnej, szczególnie w zakresie chowu bydła mlecznego oraz trzody chlewnej.

Poprawy rozłogu i jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez:

- meliorację użytków rolnych i modernizację istniejących urządzeń melioracyjnych,
- budowę zbiorników małej retencji o funkcji ogólnogospodarczej zgodnie z "Programem małej retencji wodnej do roku 2015" na rzece Dzierzbi (nazwa zbiorników: Jurzec Włosciański, Sokoły, Sokolicha, Dzierzbia),
- zmianę struktury gospodarstw w celu tworzenia wielkoobszarowych arealów o wysokim stopniu towarowości,
- budowę i modernizację dróg rolniczych,
- rekultywację i zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz zapobieganie dalszej dewastacji użytków rolnych.

Właściwe wyposażenie gospodarstw rolnych w infrastrukturę techniczną celem dostosowania ich do wymogów Unii Europejskiej w zakresie standardów higienicznych, ochrony środowiska, warunków utrzymania zwierząt oraz poprawy warunków pracy.

Rozwój usług rolniczych i instytucji otoczenia rolnictwa, poprzez:

- organizowanie grup producenckich, spółdzielni i innych form samoorganizowania się rolników w celu obniżenia kosztów produkcji i łatwiejszego zbytu surowców rolnych oraz możliwości stosowania kompleksowych systemów kontroli jakości, normalizacji i standaryzacji produktów,
- wspieranie rozwoju nowoczesnych instytucji obsługi rolnictwa w zakresie doradztwa rolniczego, prawnego ekonomicznego i podatkowego,
- tworzenie rezerw terenów do realizacji inwestycji związanych z obsługą rolnictwa.

Tworzenie warunków do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, poprzez:

- utrzymanie i dalszy rozwój zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego (żywiec, zboże) - rynek zbytu części lokalnych surowców rolnych,
- wydzielenie terenów i wykorzystanie pustostanów pod działalność gospodarczą na rzecz rolnictwa,
- aktywizacja społeczności wiejskiej i wspieranie inicjatyw do podejmowania działalności w zawodach pozarolniczych (np. obsługa turystów przy drodze krajowej (rozwój agroturystyki),

Uaktywnienie współpracy lokalnych władz samorządowych i innych instytucji działających na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie źródeł i sposobu pozyskania środków na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy.

3.7.2. Gospodarka leśna

Lasy, wraz z terenami rolnymi, wodami powierzchniowymi i terenami zabudowy, stanowią główny element powierzchniowy i krajobrazowy zagospodarowania gminy. W celu podnoszenia ekologicznych, krajobrazowych, klimatycznych i gospodarczych funkcji lasów, należy przede wszystkim:

- utrzymać istniejące powierzchnie leśne oraz poddać zalesieniu tereny o malej przydatności dla produkcji rolnej,
- ograniczyć przeznaczenie lasów na cele nieleśne jedynie do przypadków wymagających realizacji celów publicznych związanych z budową infrastruktury liniowej,
- przestrzegać zasad prawidłowego gospodarowania zasobami leśnymi (pozyskiwanie drewna w najstarszych klasach wieku i na niewielkich powierzchniach).

3.7.3. Działalność produkcyjno-usługowa

Rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej stanowi podstawowy warunek poprawy sytuacji, zwłaszcza na rynku pracy. W warunkach gospodarki rynkowej trudno o sformułowanie konkretnych zadań inwestycyjnych. Należy jednak podejmować odpowiednie działania, które będą sprzyjały rozwojowi tego typu działalności m.in.:

- zagospodarowanie niewykorzystanych obiektów,
- wykorzystanie lokalnych rezerw młodej i wykształconej siły roboczej,
- wykorzystanie terenu (strefa przy oczyszczalni ścieków) do lokalizacji nowych zakładów produkcyjno-usługowych,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- wykorzystanie korzystnego położenia miasta przy drodze krajowej nr 61,
- promocja miasta jako ośrodka, posiadającego możliwości rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej.

3.7.4. Turystyka

Skromne walory turystyczne, i to zarówno przyrodnicze jak i kulturowe, marginalizują turystykę w sferze działalności gospodarczej gminy. Jediną, kierunkową formą zagospodarowania turystycznego gminy, która może być rozwijana na jej obszarze jest agroturizm. Wymaga to przygotowania odpowiedniej bazy.

Kierunki rozwoju turystyki:

- wykształcenie rejonu agroturystycznego w oparciu o walory środowiskowe i kulturowe doliny rzeki Dzierzbia, głównie we wsiach Dzierzbia i Budziski,
- tworzenie warunków do rozwoju agroturystyki na obszarze wiejskim poprzez wspieranie organizacyjno - finansowe, promocję gospodarstw agroturystycznych oraz podnoszenie jakości i zakresu usług turystycznych,
- efektywne wykorzystanie zalewu i terenów przyległych na cele wypoczynku świątecznego,
- turystyczne zagospodarowanie szlaku komunikacyjnego w kierunku pojezierza Augustowskiego i Suwalskiego poprzez budowę obiektów obsługi technicznej motoryzacji, usług motelowo - gastronomicznych, parkingów itp.,
- poprawa stanu sanitarnego środowiska przyrodniczego, w szczególności stanu czystości wód powierzchniowych i likwidacji dzikich wysypisk śmieci, celem zwiększenia atrakcyjności obszaru.

3.8. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

3.8.1. Komunikacja drogowa

Uwarunkowaniem kierunkowego systemu transportowego gminy Stawiski jest położenie w północno - środkowej części Ziemi Łomżyńskiej, przy drodze krajowej nr 61 Łomża - Augustów. W rejonie Stawisk przebiega także droga wojewódzka nr 647 Stawiski -Kolno-Turośl i droga wojewódzka nr 648 Nowogród - Stawiski – Przytuły.

Ze względu na słabo rozwiniętą sieć PKP w obszarze Ziemi Łomżyńskiej w pobliżu miasta brak jest linii kolejowej. Oznacza to konieczność dowozu towarowego transportem samochodowym lub (możliwe jest to w ograniczonym stopniu) poprzez stację kolejową w Łomży lub w Grajewie.

Stawiski w skali kraju zalicza się do miast małych. Miasta tego typu o ile nie posiadają problemów z ruchem tranzytowym są stosunkowo bezkonfliktowe komunikacyjnie. Stawiski położone są bezpośrednio przy ważnej drodze tranzytowej o charakterze drogi międzynarodowej, międzyregionalnej oraz na trasie ruchu turystycznego i rekreacyjnego. Z powyższego względu dotychczasowe plany zagospodarowania przestrzennego rezerwowały trasę obejścia miasta w ciągu drogi nr 61 po zachodniej stronie w postaci obwodnicy o długości ok. 2,3 km. Wobec braku obwodnicy przejazd wszelkich tranzytów przez centrum miasta i Rynek - "Plac Wolności" i jest dużym problemem lokalnym.

Przebieg drogi krajowej przez miasto i gminę został w roku 2000 zmodernizowany w ramach kontraktu Banku Światowego i obejmuje odcinek drogi nr 61 od Piątnicy do Stawisk. Na terenie miasta Stawiski wykonano wzmocnienie nawierzchni, wymianę nawierzchni chodnikowych, poszerzenia i miejscowe korekty krawężników. Na terenie zainwestowanym miasta zakres modernizacji z uwagi na konieczność adaptacji licznych zjazdów i zachowanie obsługi terenów przyległych nie pozwolił na uzyskanie parametrów drogi klasy G. Dla odcinka przed Stawiskami założono i zrealizowano klasę Gp. Wobec powyższego można przyjąć obecną klasę zmodernizowanego odcinka drogi przez centrum miasta Stawiski jako klasę ulicy Z (zbiorcza). Do czasu realizacji obwodnicy ruch tranzytowy będzie istotnym utrudnieniem i obciążeniem dla miasta.

Głównymi drogami o znaczeniu regionalnym lub powiatowym będą kierunkowo następujące drogi sieci krajowej i wojewódzkiej:

- droga nr 61 - Łomża (Kisielnica) – Stawiski – Augustów do drogi nr 19
- droga wojewódzka nr 647 Stawiski – Kolno- Dęby

- droga wojewódzka nr 648 Nowogród - Stawiski – Przytuły
- odcinki dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym - wg rysunku studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego",
- odcinki ważniejszych dróg gminnych wg rysunku studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego",

Przebieg drogi nr 61 transportem ciężarowym oraz jej wysoka ranga jako ważnej drogi międzynarodowej, turystycznej i wakacyjnej została w ostatnim czasie dostrzeżona. Podjęto szereg decyzji zmierzającej do pełnej modernizacji drogi i dostosowanie nawierzchni do obciążeń powyżej 115 KN/oś.

Wpływ przyszłej drogi ekspresowej Warszawa – Białystok projektowanej przez teren województwa podlaskiego jako połączenia z krajowym i europejskim systemem dróg ruchu szybkiego jest dla terenu gminy Stawiski niewielki i pośredni poprzez drogę nr 61.

Kierunkowo adaptuje się obecny układ drogowy gminy na który składają się drogi krajowe, drogi wojewódzkie oraz drogi powiatowe i gminne określone na rysunku studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego".

Przyjmuje się założenia przekształceń systemu transportowego polegające na adaptacji docelowej sieć dróg układu podstawowego, składający się z istniejących odcinków dróg i ulic a polegające na ich porządkowaniu i dostosowywaniu funkcji komunikacyjnych potrzebom ponadregionalnym (dla dróg krajowych) oraz potrzebom lokalnym i gospodarce gminy.

W zakresie dróg o charakterze lokalnym przewiduje się sukcesywne odnowy i docelową modernizację dróg powiatowych do klasy min „Z” i dróg gminnych o znaczeniu lokalnym do klasy min „L” - wg rysunku studium "Kierunki zagospodarowania przestrzennego".

Nie przewiduje się zmiany tras i przełożeń dróg powiatowych poza ew. korektami niebezpiecznych łuków itp. Ustala się konieczność sukcesywnej modernizacji dróg powiatowych. Docelowo ciągi powyższych dojazdów powinny być dostosowane do nacisków 100 KN/oś i ruchu min KR 3. Nie projektuje się objazdów i obejść drogowych miejscowości gminnych (poza obwodnicą Stawisk w ciągu drogi krajowej 61).

Drogi gospodarcze rolnicze i leśne oraz dojazdy wiejskie i drogi wewnętrzne na terenach zainwestowania lub zakładów gospodarczych i przemysłowych są adaptowane i przewidywane do sukcesywnego dostosowania do potrzeb lokalnych.

Obsługę komunikacyjną miasta zapewniają drogi nadrzędne w stosunku do obszaru miasta tj. odcinki dróg krajowych i wojewódzkich :

- ciąg ulic przebiegu drogi nr 61

- wylot ulic w kierunku Kolna droga wojewódzka nr 647
- wylot ulic w kierunku Nowogrodu droga wojewódzka nr 648
- odcinki dróg powiatowych o znaczeniu lokalnym

Drogi i odpowiadające im ulice wojewódzkie na terenie zainwestowanym miasta posiadają długość ok. 1,8 km a wyloty dróg powiatowych ok. 1,0 km. Łącznie drogi wyższych funkcji na terenie zainwestowanym mają długość ok. 4,8 km.

Układ zewnętrzny dróg (klasy Z i G) uzupełniają dwie ulice lokalne - ulica „550-lecia Stawisk” i ul. Pocztowa (obie klasy L) zamykające pierścieniem obszar centrum oraz wyloty dróg powiatowych (L) - wg rysunku studium "Uwarunkowania komunikacyjne i system transportowy". Ulica „550-lecia Stawisk jest w trakcie modernizacji. Do czasu budowy obejścia obecny przebieg drogi krajowej powinien być klasyfikowany jako droga klasy „Z-G” a przebiegi dróg wojewódzkich jako minimum „Z”.

Drogi i ulice układu podstawowego posiadają stosunkowo dogodne przebiegi wlotowe, ale przechodzą przez przewężenia i nie zmodernizowane skrzyżowania w centrum miasta. Należy się liczyć ze stałym wzrostem uciążliwości przebiegu głównych dróg przez centrum miasta do czasu realizacji obwodnicy. Wobec powyższego należy kierunkowo rezerwować teren obwodnicy wykluczając jej obudowywanie i zainwestowanie inne niż rolne.

Przebiegi dróg krajowych, wojewódzkich przez wsie wymagają docelowo pełnej izolacji ruchu pieszego od jezdni i ograniczenia do minimum nakładania się funkcji wiejskiej i rolniczej na ruch zewnętrzny.

Ustala się następujące parametry projektowe i urbanistyczne odcinków dróg i ulic oznaczonych na rysunku „kierunki rozwoju sieci drogowej” dla elementów podstawowego układu komunikacyjnego miasta i określonych symbolami klas wg Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r (Dz.U. Nr 43, poz.430):

1) oznaczenie – „Gp” – ciąg drogi nr 61

- *funkcja* – droga i ulice główne ruchu przyspieszonego,
- *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – 8 m (min. 7,0 + opaski 2 x 0,5 m), na skrzyżowaniach zalecane poszerzenia 11- 9 m, na obszarach zabudowy chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa $V_p=100-60$ km/h zależnie od obszaru ,

- *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 30 m , zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 30 wg stanu istniejącego,
 - *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „wyjątkowo dopuszczany lub w pełni ograniczony do zjazdów na drogi zbiorcze”, zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze oraz na terenach nie zainwestowanych – całkowicie ograniczony lub czasowo dopuszczony do przypadków szczególnych. Docelowo wymagane zapewnienie dojazdów poprzez sieć dróg dojazdowych, zbiorczych,
- 2) oznaczenie – „G” – ciągi drogi krajowa 61 przez miasto do czasu budowy obejścia**
- *funkcja* – droga i ulice główne,
 - *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – 7 m , na skrzyżowaniach zalecane poszerzenia 11- 9 m, na obszarach zabudowy chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa $V_p=70-50$ km/h zależnie od obszaru ,
 - *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 25 m , zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 25 wg stanu istniejącego,
 - *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „wyjątkowo dopuszczany lub ograniczony do zjazdów na drogi zbiorcze”, zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze oraz na terenach nie zainwestowanych – zasadniczo ograniczony. Docelowo wymagane zapewnienie dojazdów poprzez sieć dróg dojazdowych, zbiorczych,
- 3) oznaczenie – „Z”**
- *funkcja* - ulica zbiorcza – główne, istniejące przebiegi dróg powiatowych,
 - *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min . 7 m , (na skrzyżowaniach zalecane 9 m), na obszarach gęstej zabudowy chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub barierami ochronnymi szerokości min. 2,0 m, prędkość projektowa $V_p=60-40$ km/h zależnie od obszaru,
 - *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 20 m , zalecana przy istniejącej szerokości powyżej 20 wg stanu istniejącego,
 - *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym „częściowo ograniczony”, zalecane zapewnienie obsługi przez zjazdy łączone i przez dojazdy zbiorcze oraz na terenach nie zainwestowanych – ograniczony do przypadków uzasadnionych,

4) oznaczenie – „L”

- *funkcja* – ulice i drogi lokalne w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r (Dz.U. Nr 43, poz.430)
- *podstawowe parametry projektowe* – szerokość jezdni – min. 7 m, zalecane poszerzenia zjazdowe i zatoki parkingowe (na skrzyżowaniach zalecane 9,0-12,0 m), chodniki wydzielone od jezdni zielenią lub przykrawężnikowe szerokości min. 2,5 m, prędkość projektowa $V_p = 50$ km (prędkości eksploatacyjne wg ustaleń administracji ruchem drogowym – na terenach miejskich 60 km/h),
- *szerokość w liniach rozgraniczających* – minimalna 12m , zalecana 15m i wg stanu istniejącego przy szerokości powyżej 15 m lub więcej,
- *stopień dopuszczonej obsługi terenu przyległego* – na terenie zainwestowanym – dopuszczalna obsługa przyległych działek oraz stopień obsługi, ograniczony w miejscach niebezpiecznych i o słabej widoczności ”.

Lokalne układy dróg i ulic wiejskich wymagają realizacji dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, podstawowym poprzez budowę dróg i ulic dojazdowych „D” o szerokościach jezdni min 5,50 m z izolowanym ruchem pieszym i rowerowym przy szerokości w liniach rozgraniczających minimum 10,0 m.

Zakłada się docelową konieczność realizacji systemu wydzielonych ścieżek rowerowych przez wsie, do terenów zieleni i na odcinkach dróg wylotowych, wszędzie tam gdzie występuje nasilony ruch pojazdów samochodowych.

Wszystkie powyższe kierunki działań planistyczno-gospodarczych w zakresie kształtowania systemów transportowych muszą uwzględniać rachunek ekonomiczny i efektywność możliwych do poniesienia nakładów budżetowych lub pozabudżetowych (fundusze rozwojowe itp.) zarówno w aspekcie skutków docelowych jak i efektów krótko etapowych.

Na terenie ośrodka gminnego istnieje konieczność zaprojektowania i stworzenia niezależnego od jezdni systemu parkowania w postaci zatok i wydzielonych stref parkowania.

3.8.2. Komunikacja kolejowa

Ze względu na słabo rozwiniętą sieć PKP w obszarze Ziemi Łomżyńskiej brak bezpośredniego dostępu do znaczącej komunikacyjnie linii kolejowej. Oznacza to konieczność dowozu towarowego transportem samochodowym lub (możliwe jest to w minimalnym stopniu) poprzez stację kolejową w Łomży lub w Grajewie. Przez teren gminy nie przebiega żadna linia kolejowa- zagadnienia rozwoju komunikacji kolejowej gminy nie dotyczą.

3.8.3. Transport ciężki i tranzyt

Przeciążenie drogi nr 61 transportem ciężarowym oraz jej wysoka ranga jako ważnej drogi międzynarodowej, turystycznej i wakacyjnej została w ostatnim czasie dostrzeżona. Podjęto szereg decyzji zmierzającej do pełnej modernizacji drogi i docelowe dostosowanie nawierzchni do obciążeń powyżej 115 KN/oś.

Wobec funkcji drogi nr 61 i 63 wpływ przyszłej drogi ekspresowej Warszawa – Białystok projektowanej przez teren województwa podlaskiego jako połączenia z krajowym i europejskim systemem dróg ruchu szybkiego jest dla terenu gminy niewielki i pośredni.

Przewidywane maksymalne obciążenie ruchem (kategoria ruchu) na głównych powiatowych nie przekroczy KR 3 a na drogach wojewódzkich - KR4.

3.8.4. Ścieżki rowerowe – rekreacyjne

W obszarze gminy proponuje się realizację rekreacyjnej ścieżki rowerowej bezpośrednio w obszarze miasta do terenów rekreacji nad zalewem i do obszaru zabytkowego parku zlokalizowanego przy wylocie w kierunku Szczuczyna. Docelowo przewiduje się wykonanie na ścieżkach rowerowych nawierzchni ulepszonych z kostki lub asfaltu. Należy wykonać także ścieżkę rowerową i wydzielony ciąg pieszy od miasta w kierunku Smolnik oraz na terenie gminy w kierunku rezerwatu przyrody "Dzierzbia" oraz terenów atrakcyjnych krajobrazowo.

3.9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

3.9.1. Zaopatrzenie w wodę

Zbiorowymi wodociągami w gminie objętych jest 18 wsi (przy występujących 34) oraz miasto Stawiski. Systematycznie, w miarę posiadanych środków, trwa rozbudowa wodociągu „Sokoły”. Opracowana dokumentacja techniczna przewiduje w ramach rozbudowy tego wodociągu objęcie siecią wodociagową 9 wsi: Miesiołki, Lisy, Żelazki, Cedry, Rostki, Mieczki - Sucholaszczki, Cwaliny oraz Jurzec Szlachecki i Włociański. Wodociągowanie tych wsi, w podziale na dwa etapy, planowane jest w latach 2002 - 2003.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby mieszkańców poprzez modernizację istniejących ujęć wody oraz rozbudowę sieci przesyłowej.

Realizacja w/w kierunku na terenie gminy wymagać będzie następujących działań:

- kontynuacji rozbudowy wodociągu „Sokoły” poprzez realizację sieci wodociągowej we wsiach: Miesiołki, Lisy, Żelazki, Cedry, Rostki, Mieczki - Sucholaszczki, Cwaliny oraz Jurzec Szlachecki i Włociański zgodnie z opracowaną dokumentacją techniczną,
- zwodociągowania wsi: Budziski, Zalesie, Wysokie Małe i Wysokie Wielkie poprzez włączenie ich do wodociągu grupowego „Karwowo”,
- zwodociągowania wsi Skroda Mała (z możliwością włączenia do wodociągu „Karwowo”) oraz Chmielewo oraz Barzykovo (z możliwością włączenia tych wsi do wodociągu miejskiego).

Po zrealizowaniu wymienionej sieci wodociągowej gmina będzie całkowicie zwodociągowana.

Realizacja wymienionego kierunku w obszarze miasta wymagać będzie:

- utrzymania w należytych stanie istniejących urządzeń zaopatrujących w wodę oraz w miarę występujących potrzeb sukcesywną ich rozbudowę w dostosowaniu do tempa rozwoju miasta,
- uzupełnienia sieci wodociągowej w istniejącej zabudowie przy ulicy Zjazd,
- rozbudowy systemu wodociągowego zgodnie z kierunkami rozwoju miasta.

3.9.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy brak jest urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków. Komunalną oczyszczalnię ścieków posiada miasto i przyjmuje ścieki również z terenu gminy.

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków jest:

- zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie,
- ograniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

Realizacja w/w kierunków na terenie gminy wymaga następujących działań:

- przyjęcia następujących kryteriów wprowadzenia we wsiach scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej:
 - w miejscowościach posiadających sieć wodociągową,
 - w miejscowościach o dużej liczbie ludności, produkcyjnej w szczególności oraz o najprężniejszej gospodarce,
 - we wsiach, gdzie przewiduje się znaczny rozwój budownictwa bądź turystyki,

- w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą zakłady obsługi ludności odprowadzające w skali lokalnej znaczne ilości ścieków takie jak: szkoła, ośrodek gminy, zlewnia mleka,
- opracowanie programu gospodarki ściekowej w gminie i wskazanie wsi do skanalizowania w pierwszej kolejności. W studium przyjęta została, z uwzględnieniem powyższych kryteriów, następująca kolejność:
 - skanalizowanie wsi Poryte oraz Dzierzbia z uwagi na wielkość tych wsi i zwartość zabudowy (z lokalizacją oczyszczalni w pobliżu Porytego),
 - po zwodociągowaniu wsi Jurzec Szlachecki i Włociański skanalizowanie tych wsi ze względu na wielkość, zwartość zabudowy i bliskość położenia względem siebie,
 - w pozostałych wsiach przewidziano zastosowanie indywidualnych oczyszczalni przyzagrodowych.

Na obszarach o zabudowie rozproszonej, kolonijnej, gdzie nieracjonalna wydaje się budowa systemów scentralizowanych, należy stosować indywidualne przyzagrodowe oczyszczalnie ścieków. Wszystkie pozostałe wsie (oprócz wymienionych wyżej) wytypowane zostały do stosowania indywidualnego rozwiązania odprowadzenia ścieków. Nie znaczy to jednak możliwości zastosowania zbiorowego odprowadzenia ścieków, jeżeli pozwolą na to środki finansowe. Zbiorniki szczelne bezodpływowe należy traktować jedynie jako rozwiązanie przejściowe.

Sposób rozwiązania gospodarki ściekowej wraz z etapowaniem pilności potrzeb powinien dokładnie określić Program kanalizacji sanitarnej dla gminy”. Podjęcie decyzji, co do budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w danej wsi wymagać będzie każdorazowo dokonania wyznaczenia lokalizacji w trybie planowania przestrzennego, ponieważ wskazane w studium propozycje mają charakter orientacyjny.

Realizacja kierunku polityki przestrzennej w zakresie odprowadzenia ścieków w obszarze miasta wymagać będzie:

- modernizacji oczyszczalni ścieków (wprowadzenia redukcji związków biogenych azotu i fosforu),
- uzupełnienia sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze istniejącego zainwestowania między innymi w ulicach: Ogrodowej i Łomżyńskiej,
- sukcesywną rozbudowę kanalizacji sanitarnej wraz z postępującym zainwestowaniem obszarów miasta,
- rozbudowę systemu odprowadzania ścieków deszczowych wraz z sukcesywnym wprowadzaniem urządzeń podczyszczających na wylotach do odbiorników.

3.9.3. Zaopatrzenie w gaz

Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie naszego województwa nie pozwala na bezpośrednie zaopatrzenie w gaz przewodowy gminy Stawiski.

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest zapewnienie możliwości dostaw gazu ziemnego do miasta i wszystkich wsi gminy.

Wobec braku aktualnego programu gazyfikacji województwa można jedynie założyć, że do zgazyfikowania gminy niezbędna będzie budowa:

- gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 500 mm z tłoczni na gazociągu tranzytowym Rosja - Niemcy w kierunku północnym (na miasto Grajewo),
- gazociągu wysokiego ciśnienia (podłączeniowego) o średnicy 150 mm zasilającego miasto i gminę Stawiski,
- stacji redukcyjnej I stopnia (na terenie gminy),
- wewnętrznej sieci średniego ciśnienia.

Priorytety tej realizacji to:

- pierwszeństwo miejscowości o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz, w tym położonych najbliżej stacji redukcyjno – pomiarowej i tworzących zwarte ciągi liniowe,
- pierwszeństwo miejscowości, gdzie przewiduje się duże odbiory gazu na potrzeby ciepłownictwa i urządzeń obiektów komunalnych.

Do czasu wybudowania gazociągów gazu ziemnego zakłada się wzrost wykorzystywania jako nośnika energii gazu płynnego propan – butan.

3.3.4. Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowe kierunki i zadania rozwoju ciepłownictwa w mieście i gminie to:

- sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczenie środowiska. Ekologizacja nośników energii powinna być wprowadzana w pierwszej kolejności w obiektach użyteczności publicznej takich jak np. szkoły i urzędy,
- zmniejszanie zużycia ciepła poprzez termorenowację budynków o złych warunkach termoisolacyjnych, propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań,

- wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych zwiększających efektywność, ułatwiających obsługę i zmniejszających koszty eksploatacji (dotyczy w szczególności sprawności kotłów i ich automatyzacji).
- kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń,
- propagowanie i stosowanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii (np. ciepła z głębi ziemi – pompy ciepłe, ciepła słonecznego – kolektory słoneczne).

3.9.5. ELEKTROENERGETYKA

Kierunki rozwoju energetyki na terenie gminy Stawiski:

Dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym poprzez:

- adaptację istniejących urządzeń elektroenergetycznych: linie napowietrzne 15kV, stacje transformatorowe 15/0,4kV oraz sieć napowietrzna i kablowa nn, zwracając przy tym uwagę na konieczność zachowania stref ochronnych od istniejących i projektowanych linii napowietrznych 110kV i 15kV do istniejących i projektowanych obiektów kubaturowych,
- budowę linii napowietrznej 110kV relacji Łomża - Stawiski - Szczuczyn - Elk,
- budowę stacji transformatorowej 110/15kV (GPZ) w Stawiskach,
- remont i modernizację urządzeń elektroenergetycznych w następujących wsiach: Skroda Mała, Michny, Mieszolki, Hipolitewo, Budy Poryckie, Budy Stawiskie, Wilczewo, Zaborowo, Jurzec Włociański, Jurzec Szlachecki,
- remont i modernizacja części sieci komunalno - oświetleniowych nn na terenie gminy,
- budowę nowej sieci elektroenergetycznej (SN, stacje transformatorowe 15/0,4kV, linie nn) na terenach przewidzianych do zainwestowania.

Zmniejszenie uciążliwości urządzeń elektroenergetycznych dla otoczenia:

Wymagać to będzie:

- budowę urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z rozwojem osadnictwa i chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- przy realizacji linii WN i SN w sąsiedztwie zabudowy stosowanie rozwiązań technicznych i stref ochronnych zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,

- zmniejszenie do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze.

3.9.6. TELEKOMUNIKACJA

W zakresie telekomunikacji przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- modernizacja i rozbudowa sieci telefonicznej i unowocześnianie central telefonicznych (cyfrowe),
- unowocześnianie dostępności do sieci informatycznej i zwiększenie dostępności do telefonii komórkowej.

3.10. OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA I OBRONA CYWILNA

W gospodarce przestrzennej gminy Stawiski należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb **obrony cywilnej**:

- w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidzieć rezerwę terenów pod budowlę ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny);
- w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- w rejonie budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie,
- bez względu na typ zabudowy należy zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę), przy zachowaniu odległości maksymalnie 800 m. studni od budynków mieszkalnych,
- istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- zabezpieczenie systemów alarmowania i powiadamiania mieszkańców w przypadku zagrożeń, przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m,
- układ projektowanych i modernizowanych dróg powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna umożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - połączenia z traktami przelotowymi umożliwiające sprawną ewakuację ludności,

- konieczność wyznaczenia tras przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi.
- przy opracowaniu miejscowych planów wsi w skali 1: 1000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- utrzymanie istniejących obiektów ochotniczej straży pożarnej,
- na terenach zabudowanych zapewnienie na sieci wodociągowej odpowiedniej ilości hydrantów dla celów ochrony pożarowej,
- zabezpieczenie dróg pożarowych dla obiektów przemysłowych i usługowych.

4. KIERUNKI POLITYKI PLANISTYCZNEJ

4.1. OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE PLANÓW MIEJSCOWYCH JEST OBOWIĄZKOWE

Stosownie do art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139; z późniejszymi zmianami) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo gdy:

- jeżeli przepisy szczególne tak stanowią,
- dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów rządowych lub wojewódzkich służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych,
- dla obszaru, na którym przewiduje się zadania realizacji lokalnych celów publicznych, z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego,
- dla obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej,
- dla obszaru ze względu na istniejące uwarunkowania,
- dla obszaru, na którym planuje się budowę obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 1000 m² (w gminach o liczbie mieszkańców do 20 000).

4.2. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY STAWISKI

Na terenie gminy na obszarach jednostki strukturalnej R - rolniczej A i B, ze względu na istniejące uwarunkowania, należy podejmować działania zmierzające do opracowania miejscowych planów dla terenów:

- zabudowy wsi, w tym w szczególności: Romany, Sokoły, Jurzec Szlachecki i Włosciański, Dzierzbia, Poryte i Budy Stawiskie,
- przedsięwzięć, wymagających zmiany funkcji i zmiany użytkowania terenu, w tym w szczególności:
- zabudowa produkcyjno - usługowa,
- zabudowa letniskowa i związana z obsługą ruchu turystycznego.

4.3. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARZE OŚRODKA LOKALNEGO - MIASTA STAWISKI

Z uwagi na uwarunkowania środowiska kulturowego i przyrodniczego, komunikacyjne i społeczne wskazane jest opracowanie kompleksowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta obejmującego obszar docelowej zabudowy miejskiej i podmiejskiej.

Niezależnie od powyższego zalecenia, w poszczególnych strefach wskazane zostały obszary, dla których ze względu na funkcję oraz zakładane przekształcenia funkcjonalno - przestrzenne powinny być opracowane miejscowe plany.

- **P 1** - obszar położony w jednostce podmiejskiej **II A** obejmujący teren dawnego parku podworskiego i istniejącej zabudowy mieszkaniowej o docelowej funkcji zieleni urządzonej z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej i usług,
- **P 2** - obszar położony w południowej części jednostki miejskiej **I** obejmujący teren pomiędzy ulicami Łomżyńską i Cedrowską o docelowej funkcji zabudowy mieszkaniowej z usługami,
- **P 3** - teren położony w jednostce miejskiej **I**, wzdłuż ulicy Łomżyńskiej o funkcji mieszkaniowo - usługowej.

Miejscowe plany powinny uwzględniać m.in. następujące zakresy:

- wyznaczenie terenów dla realizacji celów publicznych,
- zasad obsługi w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji,
- zasad standardów kształtowania zabudowy,

- zasad i warunków podziału terenu na działki budowlane,
- zapewnienia powiązań funkcjonalno - przestrzennych z istniejącą ukształtowaną strukturą,
- szczególne warunki wynikające z potrzeb ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego.

5. ZADANIA DLA REALIZACJI CELÓW PUBLICZNYCH

Obszary przewidywane do lokalizacji zadań i programów dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych wynikają z polityki zawartej między innymi w:

- koncepcji zagospodarowania kraju,
- planie zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego,
- strategii rozwoju województwa podlaskiego,
- programach wojewódzkich.

Umieszczenie zadania rządowego lub zadania samorządu wojewódzkiego następuje w rejestrze wojewódzkim, który jest podstawą podjęcia negocjacji z zarządem gminy w sprawie wprowadzania zadań dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Warunkiem zatwierdzenia programów jest zapewnienie środków finansowych niezbędnych do sporządzenia planu miejscowego oraz do pokrycia roszczeń właścicieli lub użytkowników wieczystych nieruchomości, na których planuje się realizację tych programów.

Podstawowym dokumentem polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Stawiski jest "Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju" przyjęta przez Sejm RP 17 listopada 2000 roku, opublikowana w Monitorze Polskim Nr 26 poz. 432.

Lista inwestycji publicznych wynikających ze strategii rozwoju województwa podlaskiego

1. Rozbudowa systemu zbiórki, segregacji i transportu odpadów komunalnych na wysypisko śmieci,
2. Zalesienie nieużytków i gruntów klasy V i VI,
3. Modernizacja drogi krajowej nr 61 do wymagań normatywnych docelowo klasy "S",
4. Budowa obwodnicy miasta Stawiski,
5. Tworzenie systemu dróg gospodarczych wzdłuż drogi nr 61,

6. Zapewnienie wymagań klasy min. „Z” dla drogi wojewódzkiej nr 647 Stawiski - Kolno - Turośl,
7. Modernizacja istniejącej sieci dróg powiatowych i gminnych,
8. Budowa sieci wodociągowej w północno - wschodniej części gminy,
9. Budowa wiejskich sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków,
10. Budowa sieci kanalizacyjnej w mieście,
11. Budowa wysokociśnieniowego układu przesyłowego gazu wraz ze stacją redukcyjną I stopnia,
12. Budowa linii elektrycznej 110kV relacji GPZ Łomża I- Piątnica- Stawiski- Szczuczyn- Elk,
13. Budowa stacji transformatorowej 110/15kV w mieście Stawiski,
14. Przyciąganie na teren gminy potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych.

Zadania ujęte w programie wojewódzkim na lata 2001 i 2002:

1. Komputerowy system Informacji Turystycznej i promocji Województwa Podlaskiego.
2. Utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji wodnych podstawowych.
3. Program wspierania restrukturyzacji zatrudnienia na obszarach wiejskich głównie poprzez stworzenie warunków rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego.
4. Wspieranie instytucji pozarządowych działających na rzecz rozwoju regionalnego.
5. Budowa informatycznego systemu wspomagania zarządzania województwem przez administrację samorządową.

Lista inwestycji publicznych o znaczeniu lokalnym zgłoszonych przez Zarząd Miejski w Stawiskach do realizacji w latach 2000 - 2010

1. Adaptacja budynku biurowego po byłej GS na gimnazjum w Stawiskach,
2. Budowa wiejskich oczyszczalni i sieci kanalizacyjnych na terenie gminy Stawiski,
3. Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Stawiskach,
4. Budowa sieci kanalizacyjnej w Stawiskach,
5. Budowa wysypiska nieczystości stałych w Stawiskach,
6. Modernizacja dróg gminnych na terenie gminy i miasta,
7. Budowa sieci wodociągowej w części północno - wschodniej gminy,
8. Budowa stacji i sieci wodociągowej w Sokolach,
9. Modernizacja i rozbudowa zalewu w Stawiskach,
10. Modernizacja oczyszczalni w Stawiskach.

SPIS MATERIAŁÓW ŹRÓDŁOWYCH

Przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiski posłużono się następującymi materiałami źródłowymi:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Stawiski opracowany w WBPP w Łomży w 1994 roku wraz z późniejszymi zmianami,
 - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiski opracowany w WBPP w Łomży w 1981 roku wraz z późniejszymi zmianami,
 - Założenia rewaloryzacji województwa łomżyńskiego - gmina Stawiski, opracowane przez PKZ Warszawa,
 - Wykaz zabytków i obiektów kulturowych sporządzony przez Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku - Delegatura w Łomży,
 - Opracowanie fizjograficzne ogólne dla planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiski opracowane przez "Geoprojekt" Warszawa w 1981 roku,
 - Stan środowiska w województwie łomżyńskim w latach 1995-1996 (WIOŚ, Łomża, 1997),
 - Materiały Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łomży,
 - Operat urządzenia lasów Nadleśnictwa Łomża,
 - Materiały Rejonu Energetycznego w Łomży,
 - Program małej retencji w województwie łomżyńskim (Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty, 1997),
 - Dane urzędu statystycznego w Łomży i Białymstoku,
 - Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000,
 - Wykaz wniosków do studium sporządzony przez Urząd Miejski w Stawiskach,
 - Materiały wejściowe opracowane przez Urząd Miejski w Stawiskach,
- oraz opracowaniami wyższej rangi:
- projekt "Studium Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łomżyńskiego" - opracowany przez WBPP w Łomży w 1998 roku,
 - "Strategia rozwoju obszaru funkcjonalnego "Zielone Płuca Polski" - zapis tezowy" opracowana pod kierunkiem prof. dr. hab. Elżbiety Wysockiej w 1999 roku,
 - Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2010 sporządzona przez Zarząd Województwa Podlaskiego w 2000 roku wraz materiałami diagnostycznymi,
 - Program wojewódzki na lata 2001-2002 województwa podlaskiego opracowany w styczniu 2001 r.